

Leena Ylitalo

**HEVOSALAN YRITTÄJYYDEN TILA JA TULEVAISUUDEN-
NÄKYMÄT KESKI-POHJANMAALLA**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Huhtikuu 2021**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Huhtikuu 2021	Tekijä Leena Ylitalo
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi HEVOSALAN YRITTÄJYYDEN TILA JA TULEVAISUUDENNÄKYMÄT KESKI-POHJANMAALLA		
Työn ohjaaja Pekka Paajanen, yliopettaja, KTT, Centria-ammattikorkeakoulu		Sivumäärä 47 + 3
Työelämäohjaaja Sirpa Puusaari, toimipaikkapäällikkö, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä		
<p>Hevosala Suomessa on muutoksessa, kun perinteisten ravi- ja ratsastusurheilun rinnalle on muodostunut uusia tapoja harjoittaa hevoselinkeinoa. Elinkeinoa ja yrityksen toimintaa kehittäessä on tärkeää tiedostaa liiketalousosaamisen merkitys kehitystyön onnistumiselle.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjyyden tilaa sekä tulevaisuudennäkymiä. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehityksessä käsiteltiin hevos-alaa toimialana, perehdyttiin sen tunnuslukuihin ja alan tilanteeseen sekä Suomen että Keski-Pohjanmaan tasolla. Opinnäytetyön liiketoiminnallisessa tietoperustassa tarkasteltiin yritys-toimintaan liittyvää käsitteistöä ja osaamista, kuten liiketalous-, innovaatio-, talous- ja markkinointiosaaminen.</p> <p>Opinnäytetyön empiirinen osuus toteutettiin kahdessa osassa. Ensimmäisessä osassa toteutettiin Keski-Pohjanmaan hevosalan toimijoille kysely, jossa selvitettiin hevosyrittäjyyden tilaa, laajuutta sekä tulevaisuudennäkymiä. Toisessa osassa toteutettiin kyselyn tuloksiin pohjautuen teemahaastattelu yhdeksälle hevosalan yrittäjälle. Teemahaastattelun tavoitteena oli selvittää yrittäjien koulutustaustaa, täsmentää näkemyksiä alan kehittämistarpeista sekä tulevaisuudennäkymistä.</p> <p>Opinnäytetyön keskeisenä tuloksena voitiin todeta Keski-Pohjanmaan hevosalalla olevan monipuolista ja sitoutunutta yrittäjyyttä, mutta samaan aikaan runsaasti käyttämätöntä potentiaalia. Keskeiset kehittämistarpeet liittyivät alan verkostoitumiseen ja yhteisien hevosurheilualueiden kehittämiseen.</p>		
Asiasanat Hevosala, hevostalous, kehittäminen, Keski-Pohjanmaa, liiketalousosaaminen, osaaminen, tulevaisuudennäkymät, yrittäjyys, yrittäjä,		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date April 2021	Author Leena Ylitalo
Degree programme Business Administration		
Name of thesis THE CURRENT STATE AND FUTURE PROSPECTS OF EQUINE ENTREPRENEURSHIP IN CENTRAL OSTROBOTHNIA		
Instructor Pekka Paajanen, principal lecturer, D.Sc. (B.A), Centria University of Applied Sciences		Pages 47 + 3
Supervisor Sirpa Puusaari, Head of unit Kaustinen, Central Ostrobothnia Vocational College		
<p>The equine industry in Finland is changing because of new ways of practicing horse economy. Traditionally harness racing and riding have been the ways of practicing equine industry. It is important to know how meaningful a role the business expertise has when it comes to developing equine industry or companies.</p> <p>The goal of this thesis was to study the state of the equine industry and the prospects in Central Ostrobothnia. In theoretical framework of the following topics are discussed: equine industry, key figures, the state of industry in Finland and in Central Ostrobothnia. As for the business perspective, the concepts and skills of entrepreneurship are viewed.</p> <p>The empirical part of the thesis included two sections. The first section was an inquiry for participants of equine industry in Central Ostrobothnia. This part surveyed the situation, size, and future prospects of equine economy in Central Ostrobothnia.</p> <p>In the other section of the empirical part of the thesis nine entrepreneurs were interviewed by using a thematic interview. This part studied educational backgrounds, sorted out the views of entrepreneurs concerning the needs for developments and future prospects.</p> <p>The result of the thesis was that there was diverse entrepreneurship in Central Ostrobothnia but at the same time there was unused potential. The key needs for development are related to networking and developing common equestrian areas.</p>		

<p>Key words Business expertise, Central Ostrobothnia, developing, entrepreneur, entrepreneurship, equine economy, equine industry, future prospects, skills,</p>
--

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 HEVOSALA SUOMESSA	3
2.1 Hevosala toimialana	3
2.2 Hevosalan vaikuttavuus	4
2.3 Yritystoiminta hevosalalla.....	6
3 HEVOSALA KESKI-POHJANMAALLA	10
3.1 Keski-Pohjanmaa alueena	10
3.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan tunnuspiirteet	10
4 LIIKETOIMINNALLINEN TIETOPERUSTA	15
4.1 Yrittäjyys	15
4.2 Liiketoimintaosaaminen	16
4.3 Innovaatio-osaaminen.....	17
4.4 Talousosaaminen.....	18
4.4.1 Taloushallinto	18
4.4.2 Kannattavuus	19
4.4.3 Hinnoittelu	20
4.4.4 Investoinnit	21
4.5 Markkinointiosaaminen	21
5 EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
5.1 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnattu kysely.....	27
5.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnattu temahaastattelu.....	28
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	30
6.1 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnatun kyselyn tulokset	30
6.1.1 Vastaajien taustatiedot.....	30
6.1.2 Hevosalan yritystoiminta Keski-Pohjanmaalla	32
6.1.3 Mielikuvat Keski-Pohjanmaan hevosalan tilanteesta	37
6.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnatun temahaastattelun tulokset	39
6.2.1 Haastateltujen yrittäjyyskokemus ja yrittäjyyteen liittyvä tavoitteet.....	39
6.2.2 Haastateltujen yrittäjän koulutustausta ja osaamisen kehittämistarpeet.....	41
6.2.3 Hevosalan yritystoiminnan kehittämistarpeet ja tulevaisuudennäkymät	42
6.2.4 Toiminnan puitteet/ hevosurheilualueet.....	44
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	46
LÄHTEET.....	48

LIITTEET

KUVIOT

KUVIO 1. Hevosalan aluetaloudellinen vaikutus	5
KUVIO 2. Keski-Pohjanmaan hevosjakauma 2018	11
KUVIO 3. Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliitto: vuosina 2017–2020 syntyneet varsat	13
KUVIO 4. Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliitto: tunnistetut ja rekisteröidyt hevoset	14
KUVIO 5. Vastaajien kotikunta	31
KUVIO 6. Hevosalaan liittyvä työkokemus	31
KUVIO 7. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista kuvaavat sinua?	32
KUVIO 8. Yrityksen sijaintikunta	33
KUVIO 9. Yrityksen suuntaus/toimiala	34
KUVIO 10. Yrityksesi omistamat ja/tai hallinnassa olevat puitteet	35
KUVIO 11. Miten näet toimintasi hevosalalla tulevaisuudessa?	36
KUVIO 12. Yrityksesi investointikohteet hevosalalle lähitulevaisuudessa?	37
KUVIO 13. Millaisia mielikuvia sinulla on Keski-Pohjanmaan hevosalasta tällä hetkellä?	38
KUVIO 14. Miten koet hevosalan tulevaisuuden näkymät Keski-Pohjanmaalla?	39

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Suomen hevosalan avainluvut vuonna 2019	6
TAULUKKO 2. Hevosyritysten keskimääräinen liikevaihto vuosina 2013 ja 2016	9
TAULUKKO 3. Hevosten pitopaikat ja hevosmäärät kunnittain 2021	12

1 JOHDANTO

Hevosalan tunnistetaan valtakunnallisesti olevan muutoksessa ja perinteisen hevostalouden rinnalle on kehittymässä uusia toimintamuotoja ja mahdollisuuksia. Keski-Pohjanmaalla on vahva hevostalouden keskittymä, pitkät hevosalan perinteet sekä runsaasti alan harrastajia ja ammattilaisia. Ala on keskittynyt maakunnassa pitkälti perinteisiin hevosurheilulajeihin kuten ratsastukseen ja raviurheiluun. Hevosalan kehittymisen ja elinvoimaisuuden edellytyksenä tulevaisuudessa on alaan liittyvän yritystoiminnan monipuolistumisen sekä osaamisen edistäminen. Hevosala pystyy tarjoamaan rakennemuutoksessa olevalle maaseudulle uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja sitä kautta pitämään maaseutua asuttuna ja elävänä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on perehtyä keskipohjalaiseen hevosityrittäjyyteen, sen liiketaloudellisiin mahdollisuuksiin sekä kehittämistarpeisiin. Opinnäytetyön toisessa luvussa perehdytään suomalaiseen hevosalaan toimialana, sen yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen tunnuslukujen sekä laadullisten mittareiden perusteella sekä hevosalan yrittäjyyteen Suomessa.

Luvussa kolme keskitytään hevosalaan Keski-Pohjanmaalla. Luvussa perehdytään hevosalan laajuuteen, tunnuslukuihin sekä yrittäjyyteen alueella. Keski-Pohjanmaan hevosalan tunnusluvut on aiemmin sidottu joko Pohjanmaan tai Pohjois-Pohjanmaan lukuihin, eikä Keski-Pohjanmaan tilannetta ole siten aiemmin erikseen selvitetty. Tunnusluvut ovat varsinaisen tutkimusongelman kannalta merkittäviä, sillä alan alueellinen vaikuttavuus jää ilman niitä tarkalleen havainnoimatta.

Luvussa neljä pureudutaan opinnäytetyön liiketaloudelliseen tietoperustaan. Luku sisältää yritystoimintaan liittyviä käsitteitä ja määritelmiä sekä yritysten liiketaloudelliseen osaamiseen vaikuttavia tekijöitä. Näitä ovat yritystoimintaan sekä yrityksen johtamiseen olennaisesti liittyvä osaaminen, kuten yrittäjyys, liiketaloudellinen osaaminen, innovaatio-, talous- ja markkinointiosaaminen.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus koostui kahdesta osiosta, joiden toteuttamisesta kerrotaan luvussa viisi. Kyselytutkimuksella selvitettiin hevosalan yritystoiminnan tilaa, laajuutta, sekä toimintamuotoja. Kyselyn tulosten perusteella määriteltiin teemat, joihin haluttiin syventyä tarkemmin. Teemahaastatteluuun valittiin keskipohjanmaalaisia hevosalan yrittäjiä eri puolilta maakuntaa sekä eri toimintasektoreilta. Heiltä selvitettiin teemahaastattelulla muun muassa liiketaloudellista osaamista sekä kehittämistarpeita. Sekä kyselyn että haastattelun tulokset raportoidaan luvussa kuusi.

Tämä opinnäytetyö sivuaa Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän hallinnoimaa sekä Kaustisen seudun Raviseura ry:n osatoteuttamaa Hevosten Keski-Pohjanmaa -hanketta. Hankkeessa selvitetään Keski-Pohjanmaan hevosalan tilannetta sekä tulevaisuuden kehittämistarpeita laajassa yhteistyössä hevosalan toimijoiden ja harrastajien kanssa. Tässä opinnäytetyössä keskitytään hevosalan yrittäjien näkökulmaan sekä pelkästään yritysten kehittämistarpeisiin. Tutkimusongelmat muodostuivat täydentämään Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen selvitystä.

Tutkimuksen pääongelma on seuraava:

- Millainen on hevosityrittäjyyden tila Keski-Pohjanmaalla?

Pääongelma jaettiin kolmeen alaongelmaan:

- Kuinka laajaa ja millaista hevosalan yritystoimintaa alueella on?
- Millaisia tulevaisuudennäkymiä yrityksillä on?
- Millaisia liiketaloudellisia kehittämistarpeita yrittäjillä on?

Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa hevosalan alueellista hanke- ja kehittämistoimintaa suunnitellessa sekä koulutustarjontaa uudistaessa.

2 HEVOSALA SUOMESSA

Tässä opinnäytetyön osassa tarkastellaan suomalaista hevosalaa toimialana, perehdytään alan vaikuttavuuteen sekä yritystoiminnan erityispiirteisiin.

2.1 Hevosala toimialana

Hevosala toimialana määritellään eri lähteissä monin eri tavoin. Tavallisin tulkinta on, että hevosala toimialana sisältää hevoskasvatuksen, hevosten hoitopalveluiden tuottamisen, valmennustoiminnan, ratsastuskoulutoiminnan sekä hevosiin liittyvän matkailutoiminnan. Tätä määritelmää on käyttänyt esimerkiksi Rantamäki-Lahtinen (2015, 13) julkaisussa Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2015. Aina hevosalan ei kuitenkaan katsota olevan oma itsenäinen toimialansa, vaan usein se sisällytetään maaseutuelinkeinoihin muun muassa ympäristön-, luonnon-, ja maisemanhoitotöiden, matkailun, poro- ja kalatalouden sekä turkistarhauksen kanssa (Tiilikainen 2009, 8).

Tilastokeskuksen toimialaluokituksessa hevostalouden määritelmä on vielä moninaisempi. Hevosalan yritys voi kuulua sen tarjoamien palveluiden perusteella useaan eri luokkaan, esimerkiksi ravivalmennuspalveluita tarjoava yritys kuuluu toimialaan Muu urheilutoiminta, kun taas vaikkapa hevoskasvatus on kokonaan oma toimialansa. (Tilastokeskus, TOL 2008.)

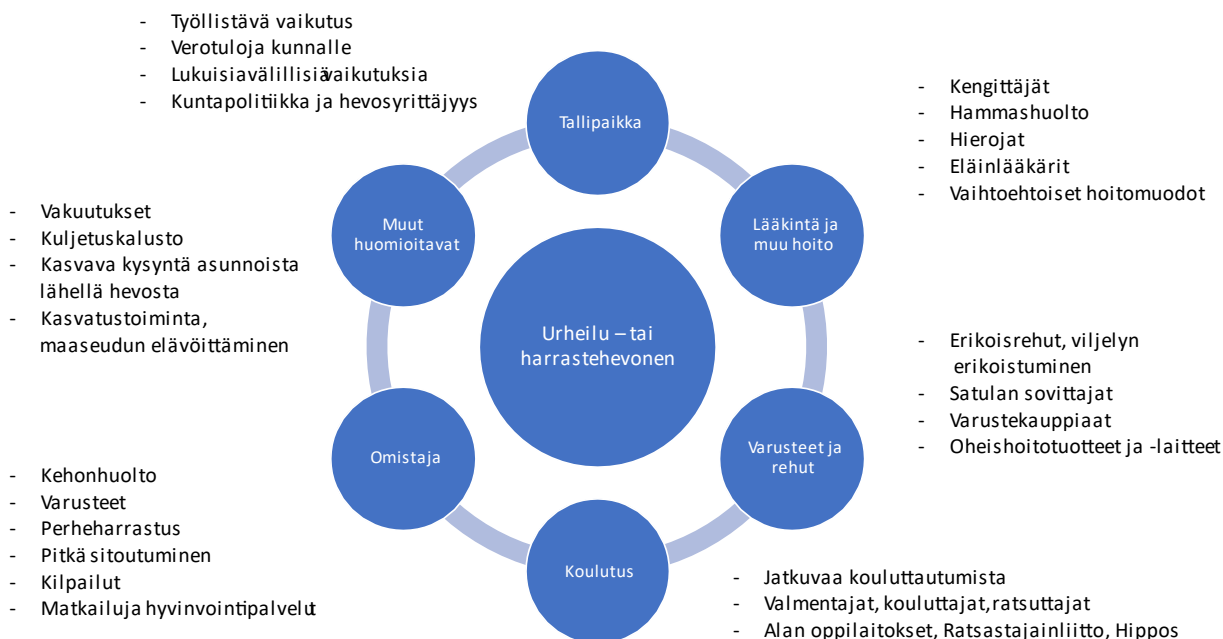
Hevostalous lukuina (2018, 2) tilaston johdannossa hevosala määritellään näin: ”Hevosala on toimiala, joka tarjoaa elinkeinon, työtä ja harrastusmahdollisuuksia niin maaseudulla, kunnissa kuin kaupungeissa.”

Tässä opinnäytetyössä hevosalaa käsitellään omana itsenäisenä toimialanaan ja toimialaan luetaan mukaan kaikki hevosiin liittyvä yritystoiminta, kuten esimerkiksi ravivalmennuspalvelut, ratsastuskoulutoiminta, hevoskasvatus, hevosten hoitopalveluiden tuottaminen, kengitys, hevoshieronta tai hevosavusteiset palvelut.

2.2 Hevosalan vaikuttavuus

Toimialoilta peräänkuulutetaan yhteiskunnallista sekä taloudellista vaikuttavuutta, joita pyritään mittaamaan vertailukelpoisilla tavoilla, tunnusluvuilla. Toimialan yhteiskunnallista vaikuttavuutta syntyy, kun alalla käytetyt panokset tuottavat laadullista tai aineellista tulosta ja saavat siten aikaan vaikutuksia. Hevosalankin yhteiskunnallista vaikuttavuutta mitataan useilla mittareilla, kuten esimerkiksi alan työllistävyydellä ja aluetaloudellisilla vaikutuksilla. Aluetaloudellisia vaikutuksia ala tuottaa tarjoamalla maatalouden ja maaseudun rakennemuutoksessa oleville alueille uusia liiketoimintamahdollisuuksia (KUVIO 1). Hevosala pitää myös osaltaan maaseutua asuttuna ja elävänä. Yhteiskunnallista hyötyä hevosala tuo vaikuttamalla positiivisesti ihmisten hyvinvointiin sekä pitämällä yllä maisemaa ja luonnon monimuotoisuutta. Hevosalaa pidetäänkin elinkeinon, harrastuksen, urheilun ja hyvinvoinnin yhdistelmänä. (Saastamoinen 2018a, 19, 21; Pussinen & Thuneberg 2014, 23.)

Kuviossa 1 esitetään, kuinka urheilu- tai harrastehevonen vaikuttaa ympäristöönsä erilaisia palveluita käyttämällä. Hevoselle tarvitaan tallipaikka, joka usein vuokrataan alan yrittäjältä ja sitä kautta alueen työllisyys lisääntyy. Toisaalta usein hevosenomistajat valitsevat asuinpaikkansa sen mukaan, että voivat pitää hevosta omalla tontillaan. Tämä puolestaan lisää asutusta harvaan asutulla maaseudulla ja sitä myötä vahvistaa alueen muiden palveluiden tarvetta. (Pussinen & Thuneberg 2014, 22–23.)

KUVIO 1. Hevosalan aluetaloudellinen vaikutus (mukaillen Pussinen & Thuneberg 2014, 23)

Hevosta hoidetaan ja lääkitään tarpeen mukaan ja tämä tuo työtä kengittäjille, hevoshierojille sekä eläinlääkäreille (KUVIO 1). Hevoset syövät nurmirehua ja suurin osa hevosista myös laiduntaa kesäisin. Hevosen tarpeisiin tuotetun rehun tuottaminen ja myynti tuovatkin lisätuloja maatiloille. Hevosten varusteiden sekä oheishoitotuotteiden valmistus ja myynti puolestaan kasvattavat volyymiaan jatkuvasti hevosten omistajien hankkiessa hevoselleen yhä erikoistuneempia tuotteita. Lisäksi hevosenomistaja tarvitsee vakuutuksia, perheelleen harrastuksia sekä muita palveluita, jotka pitävät maaseutua elävänä. (Pussinen & Thuneberg 2014, 22–23.)

Hevosalan yleisimpiä tunnuslukuja esitetään taulukossa 1. Osa taulukon tunnusluvuihin, kuten vaikkapa hevosten tai rahapelien määrä, toistuvat vain hevosalan mittaristoissa. Sen sijaan hevosalan työllistyvyys, noin 15 000 henkilöä ja 6000–7000 henkilötyövuotta on vertailukelpoinen minkä tahansa toimialan kanssa ja luku onkin samassa suuruusluokassa esimerkiksi Lapin matkailun kanssa. (Hevostalous lukuina 2018; Saastamoinen 2018b, 25–27.)

Hevosalan laajuudesta kertoo sekin, että Suomessa on yli 74 000 hevosta ja 16 000 hevosallia (TAULUKKO 1). Hevoset kuluttavat vuosittain rehua noin 100 000 hehtaarin tuotoksen verran. Hevostalouteen myös investoidaan ja alalle ostetaan tuotantopanoksia sekä palveluita. (Hevostalous lukuina 2019, 3; Saastamoinen 2018a, 22.) Hevostalouteen liittyviä rahavirtoja on arvioitu olevan noin 830 miljoonaa euroa vuodessa ja alan toimintaympäristöihin liittyvien investointien noin 23 miljoonaa euroa vuodessa (Rantamäki-Lahtinen 2015, 13).

TAULUKKO 1. Suomen hevosalan avainluvut 2019 (mukaihen Hevostalous lukuina 2019, 3)

Hevosia	74 300
Ratsastuksen harrastajia	160 000
Hevosala työllistää	15 000
Hevostalleja	16 000
Hevospielen myynti (milj. euroa)	210
Syntyneitä varsoja	2908

Hevosalan tunnistetaan olevan valtakunnallisesti muutosvaiheessa. Hevosalan harrastaminen on yleistä, mutta alan kiinnostavuus ei ole itsestään selvää. Olemassa olevien asiakkaiden tyytyväisyys sekä uusien asiakkaiden hankinta ovat merkittävässä roolissa alan tulevaisuuden kannalta. (Pussinen 2018a, 10.) Hevostalous lukuina -tilaston (2019, 2) mukaan pelkästään ratsastuksen harrastajia on Suomessa noin 160 000 (TAULUKKO 1). Harrastajiksi katsotaan henkilöt, jotka viettävät vapaa-aikaansa hevosten parissa joko ratsastamalla, seuraamalla raviurheilua tai omistamalla hevosia (Pussinen 2018a, 10).

2.3 Yritystoiminta hevosalalla

Koska hevosala toimialana määritellään monilla eri tavoilla, on ala myös tunnuslukujen laskennassa monisyinen. Eri arviointitapoja ja lähteitä käyttäen on laskettu, että Suomessa on

noin 3000 hevosalan yritystä, joista suurin osa on yksinyrittäjiä. Hevostaloutta harjoitetaan paljon monialaisilla maatiloilla ja hevosalan yritystoiminnasta noin 75 % sijoittuu maatiloille ja noin 17 % muuten maaseudulle. (Saastamoinen 2018a, 20; Rantamäki-Lahtinen 2015, 13.)

Tyypillistä hevosalan yrittäjille on rakkaus hevosiin sekä halu tehdä työtä oman kiinnostuksen kohteen parissa. Yrittäjyyteen yleisesti liittyvät tekijät, kuten vahva itsetunto, aloitteellisuus sekä epävarmuuden sietokyky ja vahva usko selviytymiseen ovat yleisiä myös hevosalan yrittäjillä. Hevosalan yritystoiminnalle on tunnusomaista myös se, että iso osa yrityksistä saa alkunsa harrastustoiminnasta tai esimerkiksi maatalouden sivuansioitinnasta ja että yrityksen toiminnasta vastaa yrittäjä yksinään tai puolisonsa kanssa. (Pussinen & Thuneberg 2014, 19–20.)

Valtakunnallisen Uudistuva hevostalous -hankkeen Hevosyrittäjyys 2017 -kyselyn vastauksien perusteella hevosalan yritysten neljä yleisintä toimintamuotoa olivat ratsastuspalvelut, karsinapaikkojen vuokraus, hevoskasvatus sekä ravihevosten valmennus. Seuraavaksi yleisimpiä toimintamuotoja olivat hevosavusteinen toiminta sekä matkailu- ja vaellustoiminta. Toiminnan yleisyys vaihtelee kuitenkin maantieteellisen sijainnin mukaan. (Saastamoinen 2018c, 38.)

Perinteisten hevostalouden palveluiden, kuten ratsastuksen ja raviurheilun rinnalle on kehitymässä uusia toimintamuotoja ja mahdollisuuksia ihmisten elämys-, virkistys- ja hyvinvointipalveluissa. Tämän hetken trendi on, että palveluiden kysyntä voi muuttua todella nopeastikin ja yritysten on yhtä nopeasti pystyttävä vastaamaan kysyntään omilla tuotteillaan. Tämä markkinatilanteiden muutos vapaa-ajanpalveluiden kasvavassa kilpailussa on huomioitava hevosalan yritysten toiminnoissa. (Pussinen 2018a, 12.)

Hevosalan yritystoiminnan erityispiirteenä on suuri pääomavaltaisuus. Pääomaa tarvitaan tallin, ulkoilualueiden sekä harjoituspuitteiden rakentamiseen sekä hevosten ja tarvittavien välineiden hankintaan. (Pussinen & Thuneberg 2014, 23.) Pääomavaltaisuus saa aikaan myös haasteita yritysten kannattavuuden suhteen. Hevosalan yrityksiin liitetäänkin erittäin yleisesti fraasi ”matikka nelonen ja uskonto kymppi”. Hevosalan yritysten taloudellinen kannattavuus ja kilpailukyky vaihtelevat kuitenkin erittäin paljon erinomaisesti menestyvistä yrityksistä pahoin epäonnistuneisiin (Rantamäki-Lahtinen, Rikkonen, Saastamoinen & Sipiläinen 2018, 54).

Hevosyrittäjyys 2017 -kyselyyn vastanneista 432 yrittäjästä vajaa kolmannes arvioi yrityksensä kannattavuuden olevan heikko ja noin 12 % arvioi kannattavuuden hyväksi. Yrityksillä, joilla ei ollut lainkaan hevospaikkoja (esim. kengityspalvelut) tai joilla oli hevospaikkoja yli 20, katsottiin olevan paras kannattavuus. Hyvin kannattavien yritysten liikevaihto oli tutkimuksen mukaan suurempi, ja ne olivat pystyneet investoimaan enemmän. Yritykset hakivat kilpailuetua erilaistamalla palveluitaan, jolloin asiakas saa yrityksen palveluista lisäarvoa, josta on myös valmis maksamaan enemmän. (Rantamäki-Lahtinen ym. 2018, 55–56.)

Toinen tapa saada kilpailuetua on kustannuskilpailukyvyn kehittäminen. Kustannustehokkuuden lisääminen parantaa yrityksen kannattavuutta kehittämällä yrityksen prosesseja siten, että sijoitetulle työpanokselle ja pääomalle saadaan tavoitteen mukainen korvaus. Hevosyrittäjyys 2017 -kyselyn perusteella kustannustehokkuuden osaamisen puute on yleinen puute hevosalan yrityksissä. Tämä näkyy mm. päivittäisiin rutiineihin käytetyssä ajassa. (Rantamäki-Lahtinen ym. 2018, 58.)

Hevosyrittäjyys 2017 -kyselyn perusteella hevosalan yritysten liikevaihdot ovat kasvusuunnassa (TAULUKKO 2). Kaikkien vastanneiden hevosyritysten keskimääräinen liikevaihto vuonna 2016 oli 66 800 €, mutta erot eri toimintamuotojen välillä olivat suuria. Hevosyritysten

muodoista ravivalmennus oli ainoa, jonka liikevaihtoarvio laski vuoden 2013 tilanteesta vuoteen 2016 verrattuna, kun taas eniten kasvua oli hevosmatkailussa, jopa 40 % kolmessa vuodessa. (Saastamoinen 2018c, 40.)

TAULUKKO 2. Hevosyritysten keskimääräinen liikevaihto vuosina 2013 ja 2016 (mukaillen Saastamoinen 2018c, 41)

Päätoimintamuoto	2013	2016
Ratsastuspalvelut	95 700 €	110 000 €
Karsinapaikkojen vuokraus	55 600 €	68 000 €
Ravihevosten valmennus	71 500 €	68 000 €
Hevosavusteinen toiminta	64 800 €	67 000 €
Hevosmatkailu	42 800 €	60 000 €
Hevoskasvatus	41 200 €	42 000 €

Hevosalan yrittäjien tulevaisuudennäkymät ovat positiivisia. Kyselyn perusteella yritysten kannattavuusnäkymät ja taloudellinen tilanne tulee paranemaan tulevina vuosina ja lähes kolmannes vastaajista aikoo laajentaa toimintaansa seuraavien vuosien aikana. Edellisten viiden vuoden aikana investointeja oli tehnyt 91 % kyselyyn vastanneista ja 87 % aikoi tehdä niitä seuraavien viiden vuoden aikana. Keskimääräinen investointisumma oli 97 800 euroa. (Saastamoinen 2018c, 42–43.)

3 HEVOSALA KESKI-POHJANMAALLA

Keski-Pohjanmaan hevosalan tilannetta on kartoitettu viime aikoina muun muassa Keski-Pohjanmaan ammattiopiston hallinnoiman Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen toimesta. Aiemmin selkeän tilastotiedon saaminen alueelta on ollut haasteellista, sillä valtakunnallisissa tilastoissa Keski-Pohjanmaa on pääsääntöisesti yhdistetty joko Pohjanmaan tai Pohjois-Pohjanmaan maakunnan tilastoon.

3.1 Keski-Pohjanmaa alueena

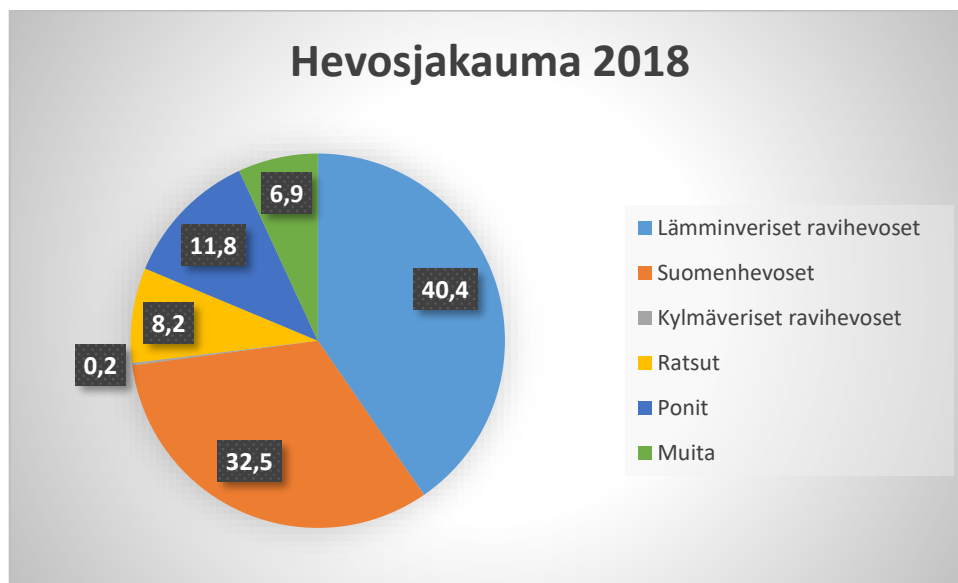
Keski-Pohjanmaan alueen määritelmä on moninainen, sillä eri yhteyksissä alue rajataan hie-man eri tavoin. Varsinaiseen Keski-Pohjanmaan maakuntaan kuuluu kahdeksan kuntaa: Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli. Lisäksi maakuntaliiton osajäseniä ovat Reisjärvi, Kinnula sekä Kruunupyö. (Keski-Pohjanmaan liitto.) Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton alueeseen puolestaan sisältyvät varsinaisen maakunnan lisäksi Haapajärvi, Kalajoki ja Reisjärvi (Hevosjalostusliitot 2021). Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen hankealueeseen sen sijaan kuuluukin Leader-ryhmä Pirityisten alue, johon sisältyy Keski-Pohjanmaan maakunnan kunnat Kannuksen kaupunkia ja Kokkolan kaupunkialueita lukuun ottamatta (Pirityiset ry. 2021). Käytännössä hankkeen toiminnassa on aktiivisesti mukana myös Kruunupyönn kunnan alueella asuvia toimijoita.

3.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan tunnuspiirteet

Keski-Pohjanmaalla hevosiin liittyvä toiminta on perinteisesti ollut laajaa ja alan harrastajia ja ammattilaisia on paljon. Maakunnassa on useita hevosalouskeskittymiä: esimerkiksi Kaustinen, jossa hevosurheilukeskuksen ympärille on kehittynyt monipuolinen hevosalan yritysten

keskittymä sekä Halsua, joka on laajalti tunnettu miljoonaraveistaan ja aktiivisesta harrastajakunnasta.

Keski-Pohjanmaan Hevosjalostusliiton alueella oli vuonna 2018 yhteensä 2472 hevosta, jotka jakautuivat hevosryhmittäin siten, että lämminverisiä ravihevosia oli noin 40 % alueella omistetuista hevosista, suomenhevosia 32,5 %, poneja 11,8 % ja ratsuja 8,2 % (KUVIO 2).

KUVIO 2. Keski-Pohjanmaan hevosjakauma 2018 (Balac 2021)

Vuonna 2017 voimaan tullut asetus hevoseläinten tunnistamisesta sisältää velvoitteen ilmoittaa hevoseläinten pitäjää ja pitopaikkaa koskevat tiedot rekisteriin. Tuossa asetuksessa mainittu ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia hevoseläimiä ja yhdenkin hevoseläimen pitopaikkaa. Tähän rekisteriin on pitänyt ilmoittautua vuoden 2020 loppuun mennessä. (Ruokavirasto, 2021.)

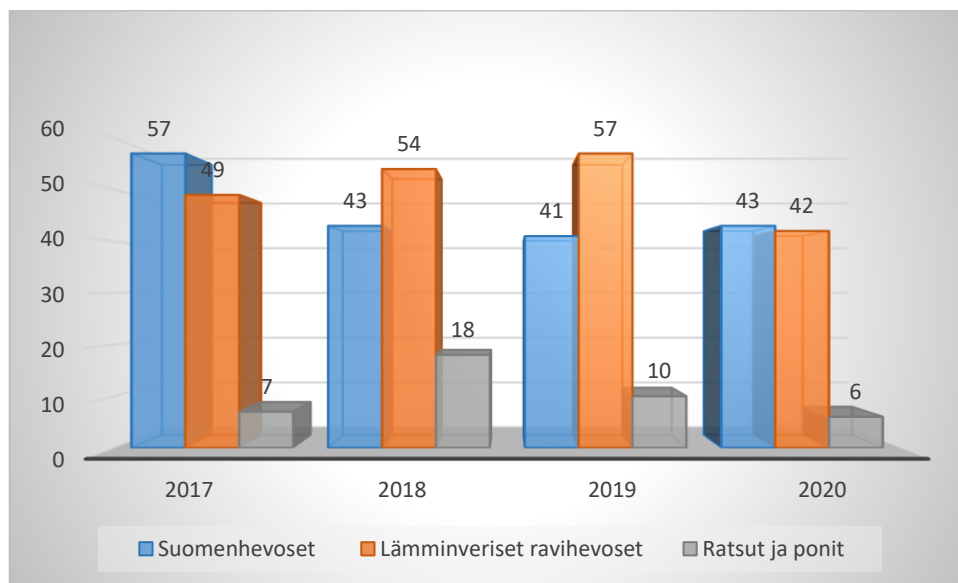
Eläintenpitopaikkarekisteriä pitävät kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn alueella eläinten pitopaikkarekisteriin on vuoden 2020 loppuun mennessä ilmoitettu 272 hevosten pitopaikkaa ja 1080 hevosta (TAULUKKO 3). (Ruokavirasto 2021; Ingalsuo 2021; Jeshoi 2021; Salonen 2021; Sundkvist 2021.)

TAULUKKO 3. Hevosten pitopaikat ja hevosmäärät kunnittain 2021 (Ingalsuo 2021; Jeshoi 2021; Salonen 2021; Sundkvist 2021)

Kunta	Hevosten pitopaikkoja	Hevosia
Halsua	16	102
Kannus	14	60
Kaustinen	41	173
Kokkola	101	375
Kruunupyy	43	167
Lestijärvi	10	27
Perho	17	82
Toholampi	17	38
Veteli	19	56
Yhteensä	272	1080

Suomessa hevoseläinten rekisteriä ylläpitää Suomen Hippos Ry. EU:n komission vuonna 2009 antaman asetuksen ja vuonna 2017 voimaan tulleen muutoksen perusteella. Kaikki Suomessa syntyneet tai maahantuodut hevoset tulee tunnistaa ja rekisteröidä asetuksen mukaan. Suurin osa Suomessa syntyneistä hevosista tunnistetaan ja rekisteröidään ennen kuin varsa on täyttänyt yhden vuoden. (Suomen Hippos Ry., 2021.)

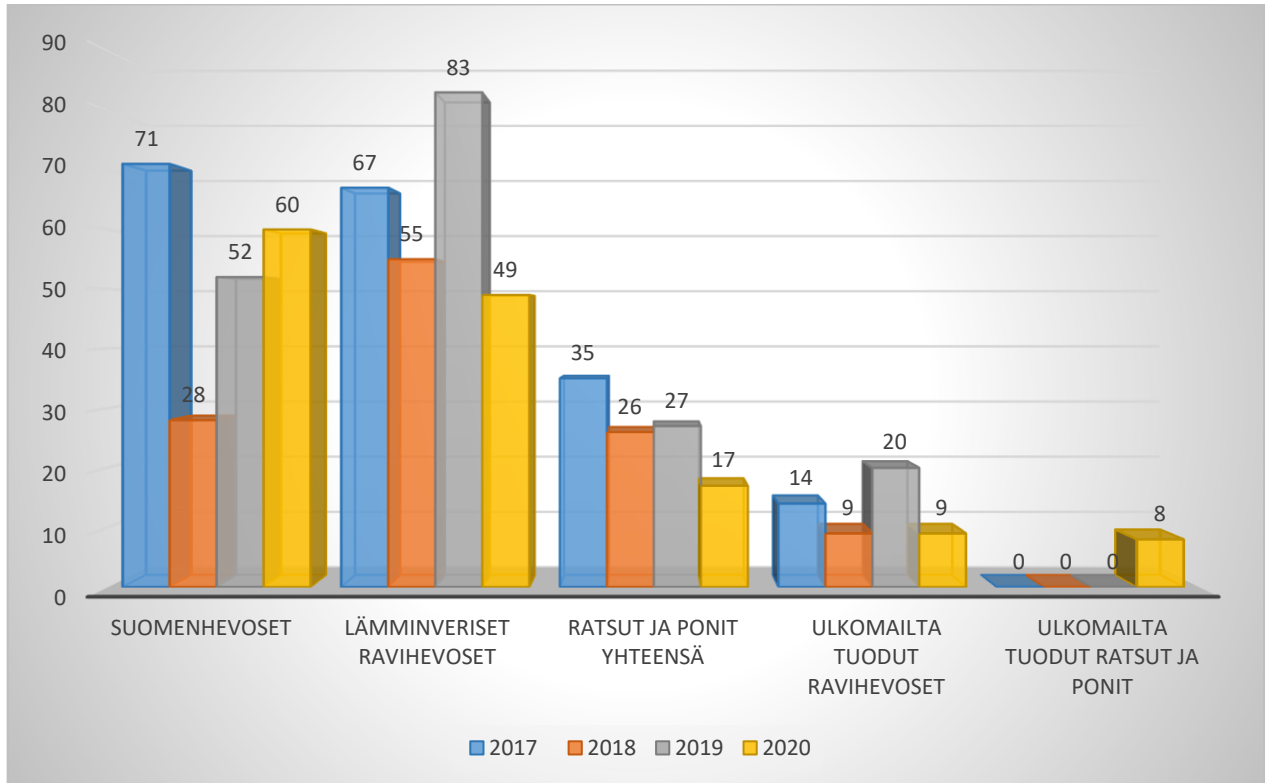
Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton alueella syntyy ja alueella tunnistetaan ja rekisteröidään vuosittain vaihteleva määrä hevosia. Kuviossa 3 on esitetty Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton alueella vuosina 2017–2020 syntyneet varsat. Kuvion 3 perusteella voi todeta, että syntyvien suomenhevosvarsojen määrä on ollut viime vuosina laskusuunnassa, kun taas lämminveristen ravihevosten syntyvyys alueella on ollut hienoisessa nousussa. Vuonna 2020 syntyi alueella 43 suomenhevosvarsoa, 42 lämminveristä ravihevosvarsoa ja 6 ratsua tai ponia. (Mastokangas 2021.)

KUVIO 3. Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliitto: vuosina 2017–2020 syntyneet varsat (Mastokangas 2021)

Kuviossa 4 on esitetty alueella vuosina 2017–2020 tunnistetut ja rekisteröidyt hevoset. Kuviossa hevoset on jaettu ryhmiin rodun ja/tai käyttömuodon perusteella. Suomenhevosten rekisteröintimäärä on notkahtanut vuonna 2018, mutta luku on sen jälkeen ollut kasvussa. Lämminveristen ravihevosten rekisteröinnin suhteen vuosi 2019 on ollut vertailuvuosista suurin. Tuolloin Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton alueella on tunnistettu ja rekisteröity 83 lämminveristä ravihevosta. Suomessa syntyneiden ratsujen osuus on selkeästi pienempi verrattuna ravihevosiin. Kuvioden 3 ja 4 lukuja vertaamalla voidaan todeta, että Keski-Pohjanmaan

hevosjalostusliiton alueelle tulee vuosittain hevosia, jotka tunnistetaan alueella. (Mastokangas 2021.)

KUVIO 4. Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton alueella tunnistetut ja rekisteröidyt hevoset vuosina 2017–2020 (Mastokangas 2021)

Hevosten pitopaikkarekisterin myötä hevospäärän alueellinen arvioiminen helpottui jonkin verran. Haastetta tilaston tekemiseen tuo Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton maantieteellinen ero maakuntaan verrattuna ja se, että Hevosjalostusliiton ja Suomen Hippoksen hevosten omistajarekisterin kautta saadut tiedot eivät kerro hevosten asuinkuntaa. Eli esimerkiksi keskipohjalaisen hevosenomistajan 20 hevosta voivat kaikki elää eri hevosjalostusliittojen alueilla ja siitä huolimatta näkyä Keski-Pohjanmaan hevostilastossa. Hevosten pitopaikkarekisteri puolestaan kertoo kunnan alueella sijaitsevat tallit ja niiden eläinmäärät.

4 LIKETOIMINNALLINEN TIETOPERUSTA

Tässä opinnäytetyön osiossa tarkastellaan yritystoimintaan liittyvää käsitteistöä, sekä liiketalouteen liittyvää osaamista. Yrittäjyyden toimialasta riippumatta yrittäjän täytyy hallita alansa ammattitaidon lisäksi myös liiketoimintaan liittyvät seikat.

4.1 Yrittäjyys

Yrittäjyyttä voidaan tarkastella esimerkiksi yritys- tai liiketoimintana, yksilön, yritystoiminnan muotojen tai organisointitapojen näkökulmasta, yhteiskunnallisena tai alueellisena ilmiönä. Yrittäjyydestä puhutaan kuitenkin tavallisimmin silloin, kun yritystoiminta on pientä ja yrityksen omistaja on mukana toiminnassa. (Viitala & Jylhä 2014, 27.)

Hyvin usein yritystoiminta on yksinyrittäjyyttä. Sen tunnetuimpia muotoja ovat osa-aikayritykset, ammatinharjoittajat, freelancerit, franchising-yrittäjät tai perheyrittäjät. Vähemmän tunnettuja tai uudempia yrittäjyyden muotoja ovat muun muassa osaamis-, hoiva-, alihankinta- tai sosiaalinen yrittäjyys. (Viitala & Jylhä 2014, 27–32.)

Ulkoisen yrittäjyyden, eli yrittäjänä toimimisen lisäksi tunnistetaan omaehtoinen yrittäjyys. Tätä on muun muassa yrittäjämäinen toiminta toisen palveluksessa. Tällöin puhutaan sisäisestä yrittäjyydestä tai yritteliästä käyttäytymisestä. Yrittäjyys mielletäänkin usein luovudeksi ja yrittäjähenkisyydeksi. Yrittäjäksi päätyvät ovat kuitenkin hyvin erilaisia luonteenpiirteiltään. Yhdistävänä tekijänä on pidetty mahdollisuuksien havaitsemista sekä niihin tarttumista. (Viitala & Jylhä 2014, 32.)

4.2 Liiketoimintaosaaminen

Viitalan ja Jylhän (2014, 12) mukaan liiketoimintaosaamisella tarkoitetaan yritykseen toimintojen ymmärtämistä ja hallintaa kokonaisuutena, sillä tarve kokonaisvaltaisen liiketoiminnan osaamiselle kasvaa jatkuvasti. Kaiken yritystoiminnan lähtökohtana tulee olla yrittäjän vahva liiketaloudellinen osaaminen. Vahva liiketaloudellinen osaaminen puolestaan edellyttää liiketoiminnan eri osa-alueiden tuntemista ja niiden välisten suhteiden hahmottamista sekä sitä, että pystytään soveltamaan teorioiden peruslogiikoita eri käytännön tilanteissa. (Viitala & Jylhä 2014, 12.)

Viitala ja Jylhä (2014, 13) toteavat liiketoimintaosaamisen tarpeen erilaisissa työtehtävissä kasvavan koko ajan, sillä tulosvastuuta yrityksen toimista on laajennettu organisaatioiden kaikille tasoille. Yrittäjämäisen toimintatavan lisääntyminen korostuu, kun yrityksen toimintojen suoriutumisesta palkitaan sekä tulosityksikkö- että työntekijätasolla.

Yrittäjän on opetettava liiketoimintaosaaminen erikseen, monen muun osaamisen tavoin. Toisin kuin usein yrityksen substanssiosaaminen, liiketoimintaosaaminen ei välttämättä kerry pelkästään työtä tekemällä. Kokemus voi toimia pirstaloituneen tai jopa virheellisen ja vanhentuneen tiedon opettajana. Yrittäjän kannalta hyödyllisintä on teoreettinen tieto. Yleistettävissä olevan tiedon avulla ymmärretään paremmin erilaisia käytännön tilanteita yrityksen eri prosesseissa. (Viitala & Jylhä 2014, 12.)

Lähtökohtaisesti liiketoimintaosaamisessa on kyse yksilön henkilökohtaisesta tiedosta ja taidosta, joita voidaan vahvistaa koulutuksen keinoin. Yksilötason liiketoimintaosaaminen puolestaan käsitetään yleisen määritelmän mukaan kokonaisuudeksi, johon sisältyy teorian lisäksi kyky soveltaa tietoa käytännön tilanteissa sekä halu käyttää osaamista aktiivisesti. Liiketoimintaosaaminen voidaan käsittää myös organisaatiotason resurssina. Tällöin taustalla on ajatus, että loppujen lopuksi ihmiset yksilöinä mahdollistavat menestyksellisen liiketoiminnan. (Viitala & Jylhä 2014, 12.) Rissanen (2002, 61) puolestaan toteaa, että menestyvä yrittäjyys

koostuu tiedon, taidon ja tahdon tasapainosta. Yrittäjän ongelmana on useilla toimialoilla nopeasti muuttuvien tietosisältöjen omaksuminen sekä tiedon tulvasta olennaisen tiedon poimiminen. (Rissanen 2002, 61.)

4.3 Innovaatio-osaaminen

Viitalan ja Jylhän (2014, 14) mukaan menestyvän yrityksen lähtökohtiin liitetään usein liiketoimintaosaamisen ja substanssiosaamisen lisäksi myös innovaatio-osaaminen. Tässä taustalla on ajatus, että yritys menestyy, jos sen tuottamia hyödykkeitä tai palveluita on esimerkiksi paranneltu aiempaan tuotteeseen verrattuna, eli niissä on jokin uutuusarvo. (Viitalan & Jylhä 2014, 14.)

Innovaatio voidaan määritellä usealla eri tavalla. Esimerkiksi Tiilikainen (2009, 7) käyttää tutkimuksessaan innovaation määritelmänä uusien asioiden tekemistä tai olemassa olevien asioiden tekemistä uudella tavalla. Hän toteaa innovaatioiden olevan tärkeitä liiketoiminnalle, sillä ne kehittävät yritystä ja tarjoavat sille kilpailuetuja.

Innovatiivisuus voidaan myös nähdä tuotteiden fyysisien ominaisuuksien tai teknologian lisäksi esimerkiksi palvelukonsepteissa, verkostosuhteissa, johtamistavoissa tai henkilöstöpolitiikassa. Innovatiivisuus voidaankin käsittää tapana lähestyä asioita. (Viitala & Jylhä 2014, 14.) ”Innovatiivisuus on ominaisuus, joka tarkoittaa kykyä ja halua luoda ja ottaa käyttöön innovaatioita” (Tiilikainen 2009, 16).

Innovatiivisuus ja sen seurauksena syntyvä innovatiivinen toiminta on yrityksille tärkeää. Yritys, joka on uudistumishaluinen ja -kykyinen, on innovatiivinen. Yrityksen toiminta on sellaista, että siellä kehitetään ja otetaan käyttöön innovaatioita. (Tiilikainen 2009, 17.)

Uusitalon (2013, 13) mukaan onnistuneen innovaation edellytyksenä on asiakastarpeen sekä asiakkaiden tarpeen ymmärtäminen. Tuotetta ja innovaatiota pitää pystyä katsomaan totuttua laajemmalla näkökulmalla ja tunnistaa oman tuotteen kilpailukenttä (Uusitalo 2013, 15). Prosessina innovaatio ei ole lineaarinen, vaan ajatusta työstetään, testataan ja parannellaan ja sen kohdemarkkinaa muutetaan tarpeen mukaan eri variaatioin useitakin kertoja. Useissa yrityksissä innovointi on pienin askelin tapahtuvaa toimintaprosessien parantamista. (Koskela 2013, 34, 40.)

Länsisalmi (2013, 69) puolestaan toteaa yritysten liian usein lisäävän tuotteisiinsa tai palveluihinsa uusia ominaisuuksia sen mukaan mitä yrityksessä on mahdollista toteuttaa, välittämättä siitä, parantaako uudistus asiakaskokemusta.

4.4 Talousosaaminen

”Terve talous on yrityksen tärkein elinehto. Mikään yritys ei pysy pystyssä, jos se tuottaa vähemmän kuin kuluttaa.” (Viitala & Jylhä 2014, 306.) Yrityksen talouteen vaikuttavia tekijöitä on useita ja näiden osaaminen on yrityksen menestykselle välttämätöntä. Vaikka usko omaan ideaan ja tekemiseen olisi kuinka vahva, yritys ei voi menestyä pitkällä tähtäimellä ilman talousosaamista. Numeroiden kertomaa viestiä on hyvä osata tulkita ja muokata.

4.4.1 Taloushallinto

Yrityksessä taloushallinnolla on keskeinen tehtävä tuottaa taloudellista tietoa organisaation toiminnasta. Taloushallinnon tuottama tieto jaetaan sisäiseksi ja ulkoiseksi laskentatoimeksi. Sisäinen laskentatoimi on tärkeää yrityksen johtamisessa ja auttaa tekemään päätöksiä esimerkiksi investointien suhteen sekä pitämään toiminnan kannattavana. Ulkoinen laskentatoimi

puolestaan on välttämätöntä, kun tarvitaan julkiset tilinpäätöstiedot esikerkiksi yrityksen sidosryhmille tai hoidetaan lakisääteisiä velvollisuuksia verohallinnolle. Näissä tiedon lähteenä on yrityksen kirjanpito. (Viitala & Jylhä 2014, 318–319.)

Taloushallinto voidaan hoitaa yrityksen omana toimintana tai ostaa ulkopuolisena palveluna. Ulkopuolisen tilitoimiston apua käytetään usein yrityksen ollessa pieni. Suurissa yhtiöissä on erikseen taloushallinnon osasto, jossa laskentatoimen tehtävät suoritetaan. (Viitala & Jylhä 2014, 318–319.)

4.4.2 Kannattavuus

Kannattava liiketoiminta tuottaa enemmän kuin kuluttaa. Lyhyissä ajanjaksoissa tai esimerkiksi yritystoiminnan aloitusvaiheessa tietty tuote tai yrityksen osa-alue voi olla kannattamaton, mutta pitkällä aikavälillä yritystoiminnan on kokonaisuutena oltava taloudellisesti kannattavaa. Viitalan ja Jylhän (2014, 306) mukaan kannattavuuden kaava voidaan pelkistää muotoon $\text{tuotot} - \text{kustannukset} = \text{voitto}$.

Kannattavuus on yrityksen toiminnan laadusta kertova lopputulos, joka ei ole suoraan johdettavissa, vaan se syntyy prosessin eri vaiheiden päätöksistä. Kannattavuutta seurataan erilaisilla mittareilla ja tunnusluvuilla. Käyttöön vakiintuneita mittareita ovat muun muassa myyntikate-, käyttökate- sekä liikevoittoprosentti. (Viitala & Jylhä 2014, 309.)

Kannattavuuden seurannassa yksi merkittävä tekijä on kriittisen myynnin piste (break-even point). Mikäli yrityksen myynti laskee alle tämän pisteen, tarvitsee yritys kiinteistä kuluista selvittääkseen ulkopuolista rahoitusta. Kannattavuuden seuraamiseksi yrityksessä selvitetään, mikä summa laskutettavaa täytyy kertyä vähintään päivässä tai kuukaudessa, jotta yritys voi selvittää kiinteiden kustannusten maksuista. (Viitala & Jylhä 2014, 310.)

Hyvä tuottavuus on tärkeä kannattavuuteen vaikuttava tekijä. Siinä tarkastellaan aikaansaatuja tuloksia niihin käytetyillä panoksilla. Tuottavuus ei kuitenkaan yksinään ole tae hyvälle kannattavuudelle, vaan tämän lisäksi tuote tai palvelu pitää saada myös myydyksi. Yrityksen prosessien onnistuessa tuottavuus saa aikaan kannattavuutta, joka puolestaan mahdollistaa jälleen tuottavuuden parantamisen. (Viitala & Jylhä 2014, 312.)

4.4.3 Hinnoittelu

Yksittäisistä kannattavuuteen vaikuttavaista tekijöistä merkittävin on yrityksen tuotteiden hinnoittelu. Hinnoittelu on jatkuvaa tasapainottelua kysynnän ja kustannusten peittämisen välillä. Jos hinta on korkea, kysyntä pienenee, kun taas hintaa laskettaessa kysyntä kasvaa, mutta tuotteesta saatavat tuotot eivät ehkä riitäkään kustannusten peittämiseen. (Viitala & Jylhä 2014, 307.)

Siikavuon (2009, 267) mukaan hinnoittelumenetelmiä on kolmenlaisia: markkinapohjainen, kustannusperusteinen sekä yrityksen tavoitteisiin liittyvä menetelmä. Markkinointipohjaista menetelmää käytetään, kun hintapäätöksen lähtökohtana on markkinoilla olevien vastaavien tuotteiden hinta. Tällöin markkinat asettavat hinnalle ylärajan, johon kustannukset suhteutetaan. (Viitala & Jylhä 2014, 307; Siikavuo 2009, 267.)

Toisena vaihtoehtona on kustannusperusteinen hinta. Tuotteen tuotantokustannukset määrittelevät minimihinnan ja tähän lisätään halutun voiton mahdollistava kate. Kustannusperusteinen hinnoittelu toimii hyvin esimerkiksi erilaisten projektien tai asennuspalveluiden hinnoittelussa. (Viitala & Jylhä 2014, 307; Siikavuo 2009, 267.)

Kolmantena vaihtoehtona on tavoitekustannuslaskentaan perustuva hinnoittelu, jossa lähtökohtana on markkinoilta saatava hinta, josta vähennetään voittotavoite ja erotuksena saadaan

summa, joka on käytettävissä valmistuskustannuksiin. Hinnoittelumenetelmistä tämän vaihtoehdon käyttäminen voi pahimmillaan aiheuttaa hinnan painumisen niin alas, että tuotteen myynti voi muuttua tappiolliseksi. (Viitala & Jylhä 2014, 307; Siikavuo 2009, 267.)

Palvelun hinnoittelu on erilaista, koska palvelu on useimmiten aineeton ja mielikuvan merkitys korostuu. Myytävänä tuotteena palvelu kulutetaan samaan aikaan kuin se tuotetaan ja luovutetaan. Palvelu koostuu useiden osien summasta, jonka vuoksi sen laatua voi olla vaikea standardoida. Palvelun hinnoittelussa on huomioitava tuotteen hintajousto. Eli on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä ennakoimaan hinnan muutosten vaikutus tuotteen kannattavuuteen. (Siikavuo 2009, 268.)

4.4.4 Investoinnit

Pääsääntöisesti yritykset joutuvat tekemään investointeja liiketoimintaa varten. Investointeja ovat esimerkiksi kiinteistöjen, koneiden tai laitteiden hankinnat. Investointeja ovat myös sijoitukset tuotekehitykseen tai tutkimukseen tai investoinnin tavoitteena voi olla esimerkiksi tuotannon tehostaminen, työnteon helpottaminen tai ympäristökuormituksen vähentäminen. Tunnusomaista on, että investoinnille määritellään sekä riski että tuottovaatimus. Investointipäätöksen tueksi laaditaan laskelmia, joissa tarkastellaan muun muassa takaisinmaksuaikoja ja ylläpitokustannuksia sekä investoinnin hyötyjä suhteessa kustannuksiin. (Viitala & Jylhä 2014, 314.)

4.5 Markkinointiosaaminen

Yrityksen toimiessa täytyy varmistua myös siitä, että viesti yrityksen olemassaolosta saadaan vietyä asiakkaille halutulla tavalla. Tällöin puhutaan yrityksen markkinoinnista. Markkinointi on koko organisaatiota koskeva ajattelutapa.

Markkinointiosaamiseen sisältyy paljon asiaa. Sanotaankin, että kaikki yrittäjän tekeminen on markkinointia. Ne lisäävät tai vähentävät asiakkaiden tyytyväisyyttä yritystä kohtaan, mutta ilman markkinointiviestintää yrityksen toiminta jää ilman näkyvyyttä. Markkinointiviestintä oikein kohdistettuna saa yrityksen asiakkaiden ja sidosryhmien tietoisuuteen. (Parantainen 2009, 207–208.)

Markkinoinnin kilpailukeinot ja niiden käyttäminen liittyvät yrityksen arvoketjuun ja siten kilpailukeinot muodostavatkin yrityksen kokonaisvaltaisen markkinointiajattelun. Kunkin yrityksen markkinointiajatteluun sekä -strategiaan valitaan sopiva kilpailukeinojen yhdistelmä, markkinointimix. Markkinointimix kuvaa keinoja, joilla yritys vastaa markkinoiden tarpeisiin. (Viitala & Jylhä 2014, 110.)

Kilpailukeinojen määritelmistä tunnetuin on McCarthyn vuonna 1954 kehittämä neljän P:n malli. Tuo malli määrittelee markkinoinnin kilpailukeinoiksi tuotteen (product), hinnan (price), saatavuuden (place) ja markkinointiviestinnän (promotion). Tämän mallin pohjalta on myöhemmin kehitetty myös 7P-sovellus palveluiden markkinointia ajatellen. Tässä versiossa on edellisten lisäksi ihmiset (people), prosessit (processes) sekä palvelun fyysiset tekijät ja ympäristö (physical elements). (Viitala & Jylhä 2014, 110.)

Tuote tai brändi kilpailukeinona on kokonaisuus, joka sisältää varsinaisen tuotteen lisäksi täydentäviä osia tai liitännäistuotteita. Viitalan ja Jylhän mukaan tuote eroaa brändistä siinä, että ”tuotteet tehdään tehtaassa, mutta brändit ovat jotain, jota kuluttajat ostavat”. Palvelu lisätäänkin yhä useampiin fyysisiin tuotteisiin täydentävänä ulottuvuutena tai liitännäistuotteena. Nämä lisäosat ovat tekijöitä, jotka ovat osaltaan luomassa tuotteen mielikuvaa. (Viitala & Jylhä 2014, 111–112.)

Ilmoniemen (2009, 205) mukaan yksi selkeästi yrityksen menestymiseen vaikuttavampia tekijöitä on persoonallisen brändin luominen yritykselle. Mielikuva yrityksestä syntyy muun muassa asiakkaiden, verkostojen, työntekijöiden ja rahoittajien mielessä siitä, mitä yritys tekee tai

miten se viestii. Tätä mielikuvaa kutsutaan brändiksi ja brändi on se, mikä saa aikaan asiakkaan ostopäätöksen. (Ilmoniemi 2009, 205.)

Brändi kertoo viestiä yrityksen strategisista tavoitteista, tehtävästä toimintakentällä sekä tulevaisuudennäkymistä. Tärkeää on saada tiivistettyä nämä tekijät brändiin sekä kertoa niistä suunnitelmallisesti ja johdonmukaisesti eri kanavia käyttäen, jotta keskeisien sidosryhmien, kilpailijoiden sekä asiakkaiden ymmärrys yrityksen olemuksesta on selkeä. Brändin rakentaminen on jokapäiväistä markkinointityötä ja viestintää. (Ilmoniemi 2009, 205–206.)

Yrityksen markkinointistrategiassa hinnoittelu on tärkeässä roolissa ja myyntineuvotteluissa hinta onkin yksi keskeisistä keskustelun aiheista. Hinta on tärkeä ostopäätökseen vaikuttava tekijä. Hinnan muodostumiseen vaikuttavat ulkoiset tekijät, kuten kysyntä- ja kilpailutilanne sekä sisäiset tekijät, kuten tuotanto- ja markkinointikustannukset. Hinnoittelustrategia sisältää päätöksiä tuotteen perushintaan, hintamuutoksiin sekä asiakkaalle myönnettäviin maksuaikoihin liittyen. (Viitala & Jylhä 2014, 113–114.)

Hintastrategiavaihtoehdot voidaan Viitalan ja Jylhän (2014, 114) mukaan jakaa neljään ryhmään:

- 1) Markkinaosuuden maksimoinnin strategiat, joissa esimerkiksi markkinoille tullaan mahdollisimman alhaisella hinnalla ja tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman nopeasti markkinaosuuden kasvu.
- 2) Tulevaisuuden kasvun turvaavat strategiat, esimerkiksi tutustumistarjoushinnoittelu, jossa hinta voi olla alle omakustannushinnan. Tavoitteena on tuotto- ja markkinaodotukset tulevaisuudessa.
- 3) Neutraalit strategiat, joita ovat muun muassa markkinaperusteinen hinnoittelu, kustannuspohjainen hinnoittelu ja laatujohtajuus. Neutraalin strategian tavoitteena ovat tämänhetkiset tuotto- ja markkinakasvuodotukset, joihin hinta vaikuttaa mahdollisimman vähän.

- 4) Asiakasarvon maksimoinnin strategia, eli esimerkiksi niin kutsuttu kermankuorinta-hinnoittelu, arvopohjainen hinnoittelu tai hintaporrastus. Tämän strategian tavoitteena on maksimoida voitot tällä hetkellä.

Jokainen yritys valitsee hintastrategian, jolla lähtee markkinoille. Korkean hinnan strategia so-
pii käytettäväksi esimerkiksi silloin, kun markkinoille tuodaan uutuustuote, jolla ei vielä ole
kilpailua. Alhaisen hinnan periaatetta voidaan käyttää, kun yritys on tunkeutumassa markki-
noille ja sen tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman suuri myyntivolyymi. Tasaisten ja va-
kaiden hintojen strategia puolestaan antaa yrityksestä luotettavan kuvan. (Viitala & Jylhä 2014,
114–115.)

Tärkeä osa yrityksen kilpailukeinoista on markkinointiviestintä. Markkinointiviestintä on te-
kijä, joka tukee tuotteiden myyntiä, asiakassuhteiden hoitoa sekä sidosryhmämarkkinointia.
Markkinointiviestintäpäätöksiin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa yrityksen toiminnan
laajuus, yrityksen markkina-asema sekä tehdyt asemointipäätökset. Markkinointiviestintäpä-
töksiä tehtäessä pohditaan markkinoinnin erottumista kilpailijoista sekä päätetään käytettävät
markkinointikanavat. (Viitala & Jylhä 2014, 116.)

Markkinointiviestintästrategiaa yritykselle luotaessa suunnitellaan yhtenäinen, eri viestintä-
kanavia hyödyntävä ja selkeää bränditarinaa kertova strategia. Markkinointiviestintä on yhä
enemmän kääntymässä markkinoijälähtöisestä viestinnästä, kuten lehtimainokset tai esimer-
kiksi messuilla tapahtuva myynnin edistäminen, digitaalisesti tapahtuvaan asiakaslähtöiseen
viestintään. Digitaalinen markkinointiviestintä tapahtuu muun muassa sosiaalisen median
alustoilla tai vaikkapa verkko- ja blogisivustoilla. Markkinointi keskittyy perinteisten mainos-
ten sijaan tietoon, keskusteluun ja käyttäjien arviointeihin tuotteesta. (Viitala & Jylhä 2014,
116–117.)

Saatavuus markkinoinnin kilpailukeinona tarkoittaa sitä, kuinka asiakas saa yritykseen yhtey-
den tai kuinka tuotteet toimitetaan asiakkaalle. Asiakaslähtöisestä näkökulmasta katsottuna

saatavuus tarkoittaa asiakkaan asiointi- ja ostokanavia. Saatavuusstrategiassa yritys ratkaisee, mitä väyliä tai jakelutieratkaisuja se käyttää tuotteiden saamiseksi asiakkaan käyttöön. Tähän valintaan vaikuttavat sekä asiakkaat että myytävät tuotteet. Palveluyrityksille saatavuus on keskeinen kilpailukeino: missä ja millaisten kulkuyhteyksien päässä yritys sijaitsee, millainen tuotteiden sijoittelu yrityksessä on tai millainen ilmapiiri yrityksessä vallitsee. (Viitala & Jylhä 2014, 121–123.)

Asiakassuhdeajattelun mukaan palvelujen markkinoinnissa keskiössä ovat suhteet, verkostot ja vuorovaikutus. Tällöin huomiota kiinnitetään huomiota ihmisiin, palvelujen prosesseihin, jotka koostuvat toiminnoista tai toimintojen sarjoista, joihin myös asiakas on osallisena sekä toimintaympäristöön, jossa asiakkaita palvellaan. Palveluiden myynnissä korostuu vuorovaikutus asiakkaan ja yrityksen välillä ja palvelun laadulla on erittäin suuri merkitys. Palvelun laadun ulottuvuuksia ovat muun muassa luotettavuus, reagoitavuus, pätevyys, kohteliaisuus sekä turvallisuus. Tärkeää on myös asiakkaan tarpeen ymmärtäminen ja kuuleminen sekä palvelun yksilöllisyys asiakkaan arvomaailma huomioiden. (Viitala & Jylhä 2014, 123–125.)

5 EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää hevosalan tilannetta sekä kehittämistarpeita Keski-Pohjanmaalla yrittäjien näkökulmasta.

Opinnäytetyön empiirinen tutkimus koostuu kahdesta osiosta. Ensimmäisessä osassa hevosalan toimijoille tehtiin kyselytutkimus, jossa kartoitettiin Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjyyden tilaa, laajuutta sekä tulevaisuudennäkymiä. Kysely toteutettiin anonyyminä Webropol-kyselynä. Kyselytutkimuksen perusteella valikoitiin teemat, joihin haluttiin syventyä tarkemmin.

Empiirisen tutkimuksen toisessa vaiheessa toteutettiin temahaastattelu Keski-Pohjanmaan alueella toimiville hevosalan yrittäjille. Haastatellut yrittäjät edustivat hevosalan eri tuotantomuotoja sekä Keski-Pohjanmaan alueen eri kuntia. Haastattelun lähestymistavaksi valittiin temahaastattelu, sillä tutkimuksessa haluttiin antaa yrittäjille mahdollisuus kertoa näkökantojaan ja syventää siten aiemmin tehtyä lomakehaastattelua.

Tämän opinnäytetyn empiirinen tutkimus hakee vastauksia seuraavanlaisiin kysymyksiin:

Tutkimusongelma

- Millainen on hevosyrittäjyyden tila Keski-Pohjanmaalla?

Alaongelmat

- Kuinka laajaa ja millaista hevosalan yritystoimintaa alueella on?
- Millaisia tulevaisuudennäkymiä yrityksillä on?
- Millaisia liiketaloudellisia kehittämistarpeita yrittäjillä on?

5.1 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnattu kysely

Keski-Pohjanmaan hevosalaa kartoittava kyselytutkimus toteutettiin osana Hevosten Keski-Pohjanmaa -hanketta. Hanketta hallinnoi Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä ja osatoteuttajana mukana on Kaustisen Seudun Raviseura ry. Hankkeen tavoitteena on kartoittaa Keski-Pohjanmaan hevosalan laajuutta, hevostenomistajien ja harrastajien määrää sekä olemassa olevia yrityksiä ja niiden puitteita. Osana tätä kartoitusta toteutettiin hevosalan toimijoille kysely, jossa selvitettiin vastaajan suhdetta hevosalaan, toimijoiden käytössä olevia puitteita sekä vastaajan tulevaisuudennäkymiä ja kehittämistarpeita hevosalalla. Kyselyssä selvitettiin myös, toimiiko vastaaja raviurheilun, ratsastusurheilun, hevosten hyvinvointipalveluiden vai erilaisen hevospalveluiden (Green Care tai vastaava) tuottajana ja minkä kunnan alueella.

Kyselyn pääasiallisena kohderyhmänä olivat keskipohjanmaalaiset hevosalan harrastajat, hevosten omistajat sekä hevosalan yrittäjät. Vastauksia pyrittiin saamaan mahdollisimman kattavasti. Kysely oli kaikille avoin nettikysely ja tiedonkeruu toteutettiin anonyymina Webropol-kyselynä. Kyselyn linkkiä jaettiin tilaisuuksissa, joissa hanke oli esillä sekä hankkeen kotisivuilla ja sosiaalisen median kanavien kautta. Tärkeä kanava oli myös Suomen Hippos Ry.:n hevosenomistajarekisteriin perustuva sähköpostilista. Tuolla listalla oli kaikkiaan yli 500 sähköpostiosoitetta, joihin kyselyn linkki myös lähetettiin.

Kysely oli avoinna 19.9.2019 – 6.10.2019. Tuona aikana kyselyyn vastasi kaikkiaan 170 henkilöä. Kyselyn kysymykset jakautuivat viiteen osa-alueeseen. Kaikilta vastaajilta kysyttiin perustietoja vastaajasta sekä mielikuvia Keski-Pohjanmaan hevosalan tilanteesta tällä hetkellä ja tulevaisuudessa sekä pyydettiin ideoita ja kehittämiskohteita tulevaisuutta ajatellen. Loput kysymyksistä jaoteltiin eri kohderyhmille. Vastaajat pääsivät valitsemaan, edustavatko he hevosalan harrastajia vai yrittäjiä, ja tuon valinnan perusteella heidät ohjattiin oikealle kysymysivulle. Hevosalan harrastajilta kysyttiin harrastamisen lajeihin, aktiivisuuteen ja harrastuspaikkoihin liittyviä kysymyksiä. Ja jos harrastajalla oli hallinnassaan hevosia, hänet ohjattiin lisäksi

vastaamaan hevosen omistajalle suunnattuihin kysymyksiin. Hevosalan yrittäjän kysymyksissä puolestaan kartoitettiin yritystoiminnan laajuutta, toimintamuotoa sekä investointisuunnitelmia.

Hankkeen toimesta toteutettu kysely kattoi kaikki hevosalan toimijat. Tähän opinnäytetyöhön kyselystä poimittiin hevosalan yrittäjille kohdistettu ja yrittäjyyteen liittyvä osuus tarkasteltavaksi. Kyselyyn vastasi 32 yrittäjää. Vastausmäärä on kohtuullinen alueen kokoon nähden ja siten kyselyn tulokset ovat relevantteja Keski-Pohjanmaan hevosalan yleistä tilannetta analysoitaessa.

Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen kysely toimi osittain perustana tarkemmalle yrittäjien haastattelututkimukselle. Kyselyn vastauksista nousi muun muassa esiin jatkokysymys yrittäjien koulutustaustasta. Kyselyssä kaikista vastaajista 64 % ilmoitti olevansa ilman hevosalan koulutusta. Hevosalan harrastajana toimiminen ilman alan koulutusta on tavallista, mutta yrittäjien koulutustaustalla on alalle suurempi merkitys. Tämän vuoksi yrittäjien koulutustaustaan haluttiin perehtyä tarkemmin.

5.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnattu teemahaastattelu

Hirsjärvi ja Hurme (2015, 47–48) toteavat kirjassaan ”Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö” useaan eri lähteeseen pohjautuen teemahaastattelun olevan tutkimusmenetelmänä lomakehaastattelun sekä strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Teemaeli kohdennetulle haastattelulle on tunnusomaista, että haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelun aihepiirit ovat samat kaikille haastateltaville, mutta asioiden käsittelyjärjestys sekä haastattelun syvyys vaihtelevat.

Teemahaastattelut hevosalan yrittäjille toteutettiin maaliskuun 2021 aikana. Haastattelun teema muovautui Webropol-kyselyn sekä tutkimuksen tutkimusongelman perusteella. Haastattelun teemat (LIITE 3) keskittyivät haastateltavan yrittäjyyskokemukseen ja tavoitteisiin, yrittäjien koulutustaustaan sekä osaamisen kehittämistarpeisiin, Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjyyden tilaan, sen tulevaisuudennäkymiin sekä alan liiketaloudellisiin kehittämistarpeisiin.

Teemahaastatteluun valittiin yhdeksän hevosalan yrittäjää eri hevosalan segmenteistä sekä eri puolilta Keski-Pohjanmaata. Haastattelun runko oli kaikille haastateltaville sama, mutta teemahaastattelulle tyypillisesti kysymykset (LIITE 3) syventyivät haastateltavan mukaan hie-
man eri tavoin.

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Yrittäjiin otettiin aluksi yhteyttä puhelimitse, heille kerrottiin lyhyesti haastattelusta ja sen tavoitteista. Puhelun aikana sovittiin aika haastattelulle. Varsinaiset haastattelut toteutettiin yhtä lukuun ottamatta Office TEAMS -sovelluksen kautta etäyhteydellä. Haastattelujen aikaan Suomessa vallitsi koronaviruksen aiheuttama pandemia ja sen vuoksi haastattelut päätettiin toteuttaa pääosin etäyhteyden välityksellä. Yhtä lukuun ottamatta haastattelut myös tallennettiin haastateltavan luvalla. Tallentaminen oli hel-
posti toteutettavissa Office TEAMS -sovelluksen kautta. Haastateltaville kerrottiin, että aineis-
toa käytetään ainoastaan opinnäytetyön sekä Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen raporttiin ja aineisto raportoidaan siten, että haastateltavat eivät ole tekstin pohjalta tunnistettavissa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnatun kyselyn tulokset

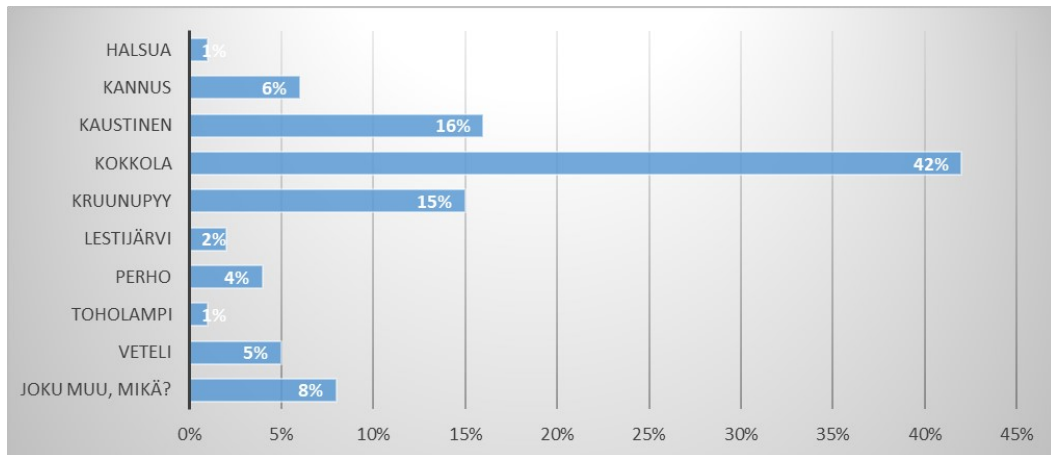
Tässä opinnäytetyössä raportoidaan kyselyn tuloksista vastaajan perustietojen lisäksi yrittäjille kohdistetut kysymykset sekä mielikuvat Keski-Pohjanmaan hevosalan tilanteesta. Kyselylomake on liitteessä 2.

6.1.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn ensimmäisessä osiossa kysyttiin vastaajilta henkilöön liittyvät perustiedot, kuten ikä, sukupuoli, kotikunta sekä hevosalaan liittyvä koulutus tai työkokemus.

Vastaajista yli puolet (54 %) oli iältään 31-50-vuotiaita ja n. 22 % 20-30-vuotiaita. Vastaajista vain 2,35 % oli alle 20-vuotiaita ja 5,29 % yli 60-vuotiaita. Naisia vastaajista oli 149 eli 87,65 % ja loput 21 (12,35 %) miehiä. Vastaajien ikä- sekä sukupuolijakauma kuvastaa hevosalan toimijoita myös käytännössä. Suuri osa alan toimijoista ja harrastajista on 30-50-vuotiaita naisia, niin kutsutusti ruuhkavuosiaan eläviä henkilöitä.

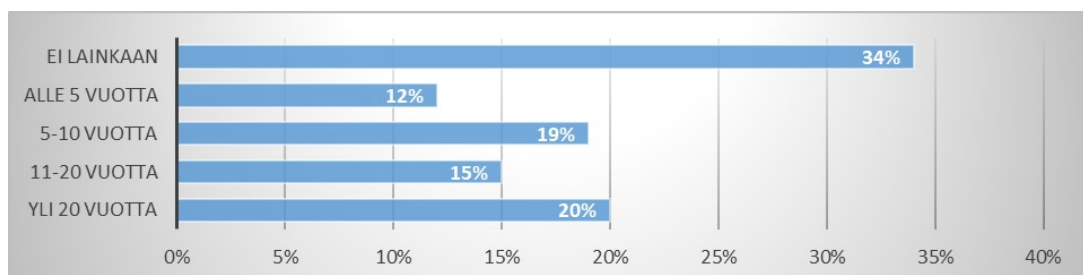
Laaja hajonta kotikunnan suhteen on hyvin havaittavissa kuviossa 5. Ainoana selkeänä kotikuntana erottuu Kokkola, jossa 42 % vastaajista asui. Toisaalta Kokkola on myös Keski-Pohjanmaan kunnista asukasluvultaan selkeästi suurin. Seuraavaksi eniten vastaajia asui Kaustisella (16 %) ja Kruunupyysä (15 %). Keski-Pohjanmaan kuntien lisäksi vastaajista kahdeksan prosenttia tuli ympäristön kunnista, kuten Pedersöre, Pietarsaari, Kalajoki, Kauhava, Alajärvi ja Haapajärvi. Kotikuntaan liittyvällä kysymyksellä pyrittiin kartoittamaan hankealueella toimivien aktiivisuutta sekä hankkeen tunnettuuden levinneisyyttä varsinaisen hankealueen ulkopuolella.

KUVIO 5. Vastaajien kotikunta (n=170)

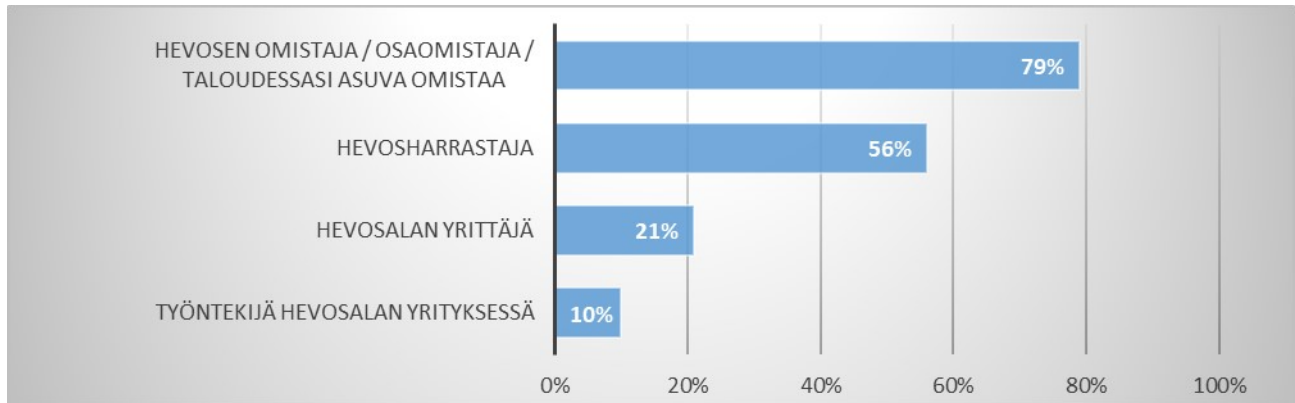
Vastaajien koulutuksesta hevosalalle voidaan todeta, että suurin osa (64 %) vastaajista ei omanut lainkaan hevosalan koulutusta. Vastaajista 31 % oli suorittanut hevosalan ammatillisen toisen asteen tutkinnon ja neljä prosenttia ammattikorkeakoulututkinnon. Vastaajista kahdeksan prosenttia oli käynyt koulutuksen osia tai sellaisia koulutuksia, joita nykyinen koulutusjärjestelmä ei tunne. Tällaisia koulutuksia olivat mm. ravivalmennukseen tai ratsastukseen liittyvät valmentajakurssit tai lyhytkoulutukset, maatalousalan tutkinnot tai sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaajan koulutus. Osalla vastaajista opinnot olivat vastaushetkellä vielä kesken.

Hevosalaan liittyvää työkokemusta on esitetty kuviossa 6. Vastaajista 20 %:lla oli yli 20 vuotta työkokemusta, 19 %:lla 5–10 vuotta ja 15 %:lla 11–20 vuotta. Täysin ilman hevosalan työkokemusta vastaajista oli 34 %:lla.

KUVIO 6. Hevosalaan liittyvä työkokemus (n=170)

Suurin osa vastaajista kuvasi itseään hevosen omistajaksi tai osaomistajaksi (79 %), reilu puolet harrastajaksi (56 %), 21 % yrittäjäksi ja 10 % hevosalan työntekijäksi (KUVIO 7). Vastatessa oli mahdollista valita useampi vaihtoehto ja tähän kysymyksen vastattiinkin kaikkiaan 280 kertaa. Vastausten määrä kertoo, että suurin osa vastaajista katsoi kuuluvansa useaan eri kategoriaan.

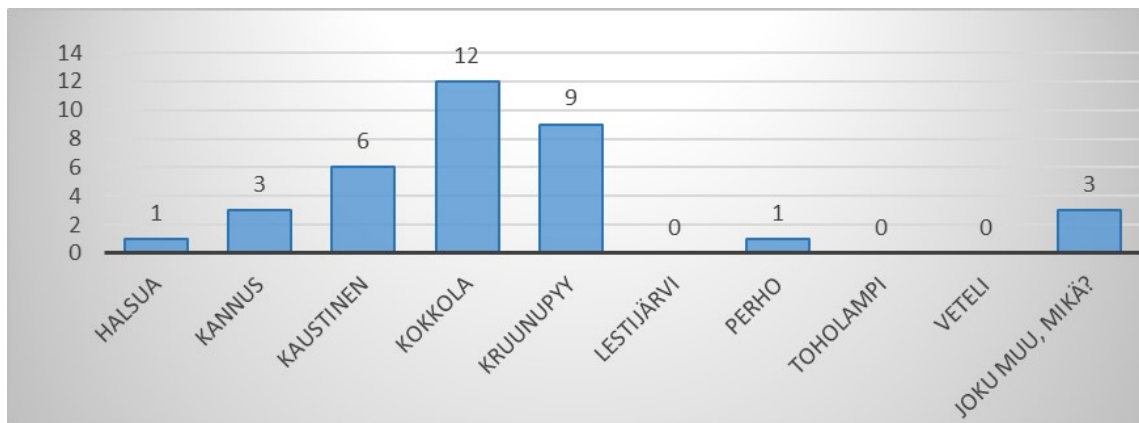
KUVIO 7. Mitkä seuraavista vaihtoehdoista kuvaavat sinua? (n=170)

Perustietoja vastaajasta -osion viimeisenä kysymyksenä oli pakollinen valinta hevosalan harrastajan tai yrittäjän välillä. Harrastajia vastaajista oli 81 % ja yrittäjiä 19 %. Tämä kysymys ohjasi vastaajan oikeisiin jatkokysymyksiin.

6.1.2 Hevosalan yritystoiminta Keski-Pohjanmaalla

Hevosalan yrittäjille suunnatuilla kysymyksillä pyrittiin kartoittamaan missä yritys toimii, sekä yritystoiminnan laajuutta yrityksen omistamien hevosten lukumäärän, toiminnan puitteiden sekä henkilöstön määrän osalta. Lisäksi selvitettiin vastaajien yritystoiminnan suuntautumista hevosalalla sekä tulevaisuuden investointien kohteita. Hevosalan yrittäjien kysymyksiin vastasi kaikkiaan 32 yrittäjää.

Ensimmäisessä yrittäjille suunnatussa kysymyksessä kartoitettiin kuntaa, jonka alueella yritys toimii (KUVIO 8). Vastaajalla oli mahdollisuus vastata useampaan kuin yhteen vaihtoehtoon. Tähän kysymykseen vastauksia kertyi 35, kun kaikkiaan vastaajia oli 32. Eniten hevosalan yritystoimintaa vastaajien joukossa harjoitetaan Kokkolan (12), Kruunupyyn (9) ja Kaustisen (6) alueella. Lestijärvi, Toholampi ja Veteli jäivät ilman vastauksia, vaikka näidenkin kuntien alueella hevosalan yrityksiä toimii. ”Joku muu, mikä” -vaihtoehtoon vastattiin kolme kertaa. Näissä vastauksissa yksi ilmoitti toimivansa useamman kunnan alueella.

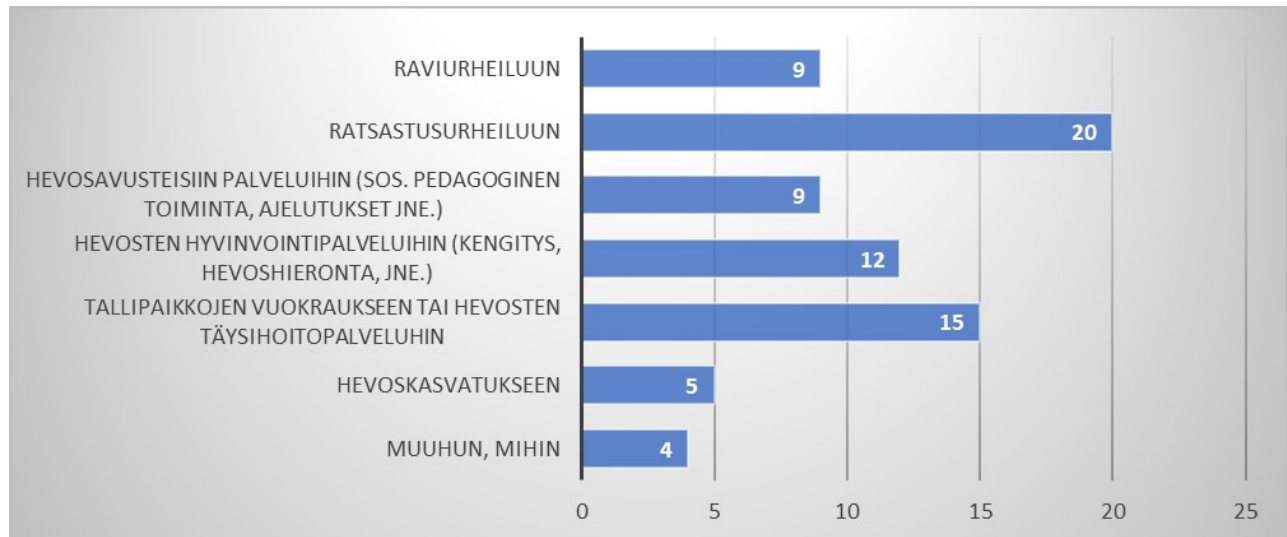

KUVIO 8. Yrityksen sijaintikunta (n=32)

Vastaajien toiminnan laajuutta kartoitettiin kysymällä yrityksen omistamien tai osaomistamien hevosten määrää. Vastaajista kolme ilmoitti, että yrityksellä ei ole omistuksessaan lainkaan hevosia. Vastaajista suurin osa (18), ilmoitti omistavansa 1–5 hevosta ja 6 yritystä omistaa yli 10 hevosta.

Kysyttäessä yritysten suuntautumista hevosalalla, saatiin vastauksia kaikkiaan 74 (KUVIO 9). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että moni yrityksistä toimii useammalla kuin yhdellä hevosalan osa-alueella. Suurin osa (20) yrityksistä toimii ratsastuksen parissa. Yrityksistä 15 vuokraa karsinapaikkoja tai myy hevosten täysihoitopalveluja. Vastaajista 12 toimii hevosten hyvinvointipalveluiden tuottajana. ”Muuhun, mihin” -avoimeen kohtaan vastasi neljä vastaajaa.

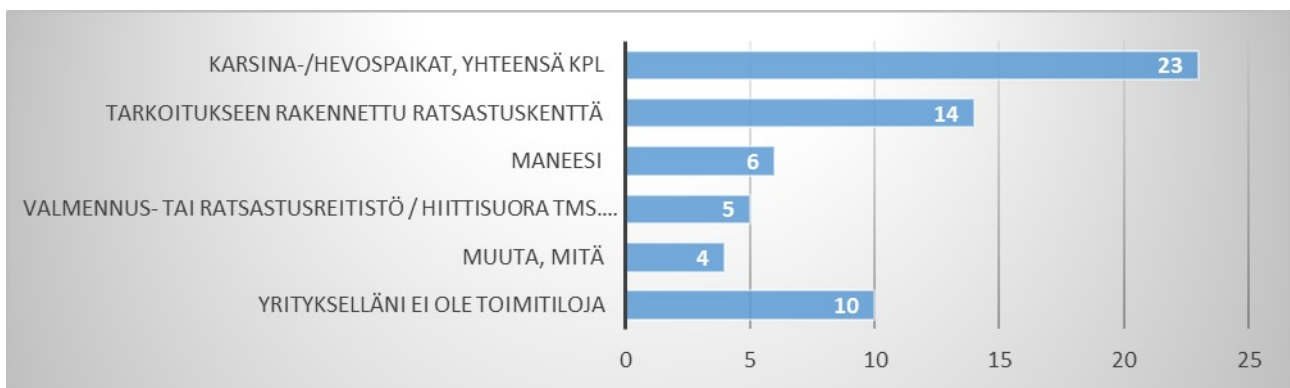
Nämä yritykset tuottivat ratsutus-/sisäänratsastuspalveluja, hevosten kuntoutustoimintaa, ratsastusterapiaa sekä hoivamaatilapalveluja.

KUVIO 9. Yrityksen suuntaus/toimiala? (Valitse seuraavista kaikki yritykseen liittyvät vaihtoehdot) (n=32)

Yrityksen toiminnan laajuutta pyrittiin kartoittamaan yrityksen omistamien toimitilojen tai puitteiden kautta (KUVIO 10). Vastaajista 23 ilmoitti omistavansa karsina-/hevospaikkoja. Hevospaikkojen lukumäärää kysyttäessä hajonta oli 2–27. Kuudessa yrityksessä hevospaikkoja oli viisi tai vähemmän, kuudessa 6–10, neljässä 11–20 ja kuudessa yli 20. Hevospaikkojen lukumäärän suhteen erikokoisia yrityksiä oli suhteessa sama määrä. Vastaajista 14 ilmoitti omistavansa ratsastuskentän ja kuusi maneesin. Valmennus- tai ratsastusreitistöjä oli hallinnassa viidellä vastaajalla. Lisäksi yhdellä yrityksellä oli käytössään hevosten kylpylä, yhdellä kävelytyskone ja kahdella pihatto. Kymmenen yritystä ilmoitti toimivansa ilman omia toimitiloja. Ilman toimitiloja toimivat yritykset lienevät pääsääntöisesti kengitys-, hieronta- tms. palveluita tarjoavia yrityksiä.

Yrityksen käytössä, mutta yhteisomistuksessa tai jonkin muun tahon hallinnassa olevien puitteiden kerrottiin olevan pääasiassa reitistöjä tai valmennusalueita. Neljä yrittäjää käyttää jonkin toisen hallinnoimaa ratsastuskenttää, yksi maneesia. Lisäksi neljä yrittäjää kertoi, että yrityksen käytössä on jonkun toisen hallinnoimia tai osaomistamia hevospaikkoja. Vastaajista 16 ilmoitti, että yrityksen käytössä ei ole muiden hallinnoimia puitteita.

KUVIO 10. Yrityksesi omistamat ja / tai hallinnassa olevat puitteet (n=32)

Hevosalan yritysten vaikutusta ympäröivään maaseutuun pyrittiin kartoittamaan kysymyksellä yrityksen käyttämän korsirehun määrästä ja rehun hankinta-alueesta. Vastaajista 14 kertoi ostavansa käyttämänsä rehut paikalliselta tuottajalta ja yhdeksän kertoi tuottavansa rehunsa itse. Maakunnan ulkopuolelta korsirehun hankkii neljä yrittäjää ja seitsemän yrittäjää ei käytä toiminnassaan rehuja lainkaan. Keski-Pohjanmaalla tuotetun rehun kulutus on vastaajien arvioiden mukaan yhteensä noin 340 000 kg/v ja maakunnan ulkopuolelta 175 000 kg/v.

Hevosalan yritysten työllistävyys on yhteiskunnallista merkittävyyttä mitattaessa tärkeä tekijä. Kyselyssä tiedusteltiin yrityksiltä, kuinka monta henkilöä yritys työllistää kokopäiväisesti tai sivutoimisesti. Vastaukset jakautuivat siten, että yrityksistä 15 työllistää yhden päätoimisen yrittäjän, ja vain yhdessä yrityksessä on kaksi päätoimista yrittäjää. Seitsemässä yrityksessä

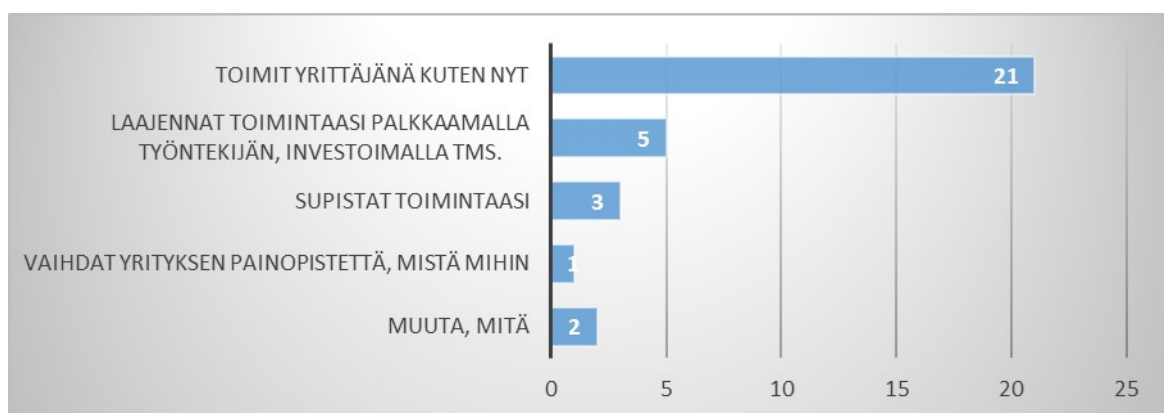
työllistyi yksi sivutoimien yrittäjä ja neljässä yrityksessä kaksi sivutoimista yrittäjää. Päätoimisia työntekijöitä oli neljällä yrityksellä ja sivutoimisia työntekijöitä viidellä yrityksellä.

Hevosalan yrityksille Keski-Pohjanmaalla on tunnusomaista, että yrittäjä työskentelee yrityksessään yksin. Myös sivutoiminen yrittäjäyys on isossa roolissa.

Yrityksiltä kysyttiin myös, että toimivatko ne työssäoppimispaikkoina hevosalan opiskelijoille. Yrityksistä yhdeksän toimii työssäoppimispaikkana ja seitsemän vastasi ”Ei vielä”. Yrityksistä 16 ilmoitti, että ei ole toiminut työssäoppimispaikkana opiskelijoille.

Keski-Pohjanmaan hevosalan yritysten järjestäytyneisyyttä kartoitettiin kysymällä yritysten osallistumisesta järjestöjen toimintaan. Suurin osa, eli vastaajista 19 ei ole mukana järjestötoiminnassa. Seitsemän yritystä on mukana järjestötoiminnassa jo nyt ja neljä vastasi ”Ei vielä”, eli heidän tarkoituksenaan on osallistua järjestötoimintaan tulevaisuudessa. Yksi vastaaja ilmoitti, että on ollut mukana aiemmin, mutta ei enää.

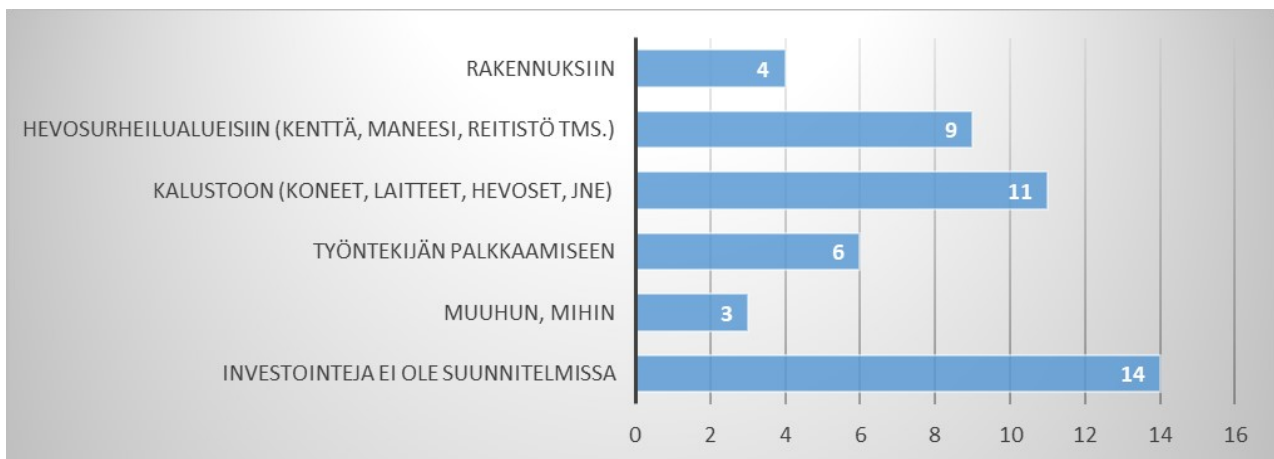
Yrittäjien tulevaisuudennäkymiä kartoitettiin kysymällä, kuinka he näkevät toimintansa hevososalalla tulevaisuudessa (KUVIO 11). Vastaajista 21 uskoi toimivansa tulevaisuudessa yrittäjinä samoin kuin vastaamishetkellä. Viiden yrityksen tarkoitus on laajentaa yritystoimintaa ja vastaavasti kolme on toimintaansa pienentämässä.

KUVIO 11. Miten näet toimintasi hevososalalla tulevaisuudessa? (n=32)

Tulevaisuuden investointikohteita kysyttäessä 11 on panostamassa yrityksen kalustoon tulevaisuudessa, yhdeksän hevosurheilualueisiin ja neljä rakennuksiin (KUVIO 12). Yrityksistä kuusi uskoi palkkaavansa lisätyövoimaa tulevaisuudessa. Yksittäisistä isoimmista investointikohteista mainittiin maneesin lämmittäminen. Myös yrittäjän koulutukseen on tarkoitus panostaa. Vastaajista 14:n suunnitelmissa ei ollut tehdä lisäinvestointeja yritykseen lähivuosina.

Verkostoituminen ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa nähtiin tärkeänä. Vastaajista 63 % ilmoitti olevansa mielellään kehittämässä yhteistyötä hevosalan yrittäjien kanssa ja 59 % halusi olla mukana kehittämässä yhteistyötä myös muiden alojen kanssa.

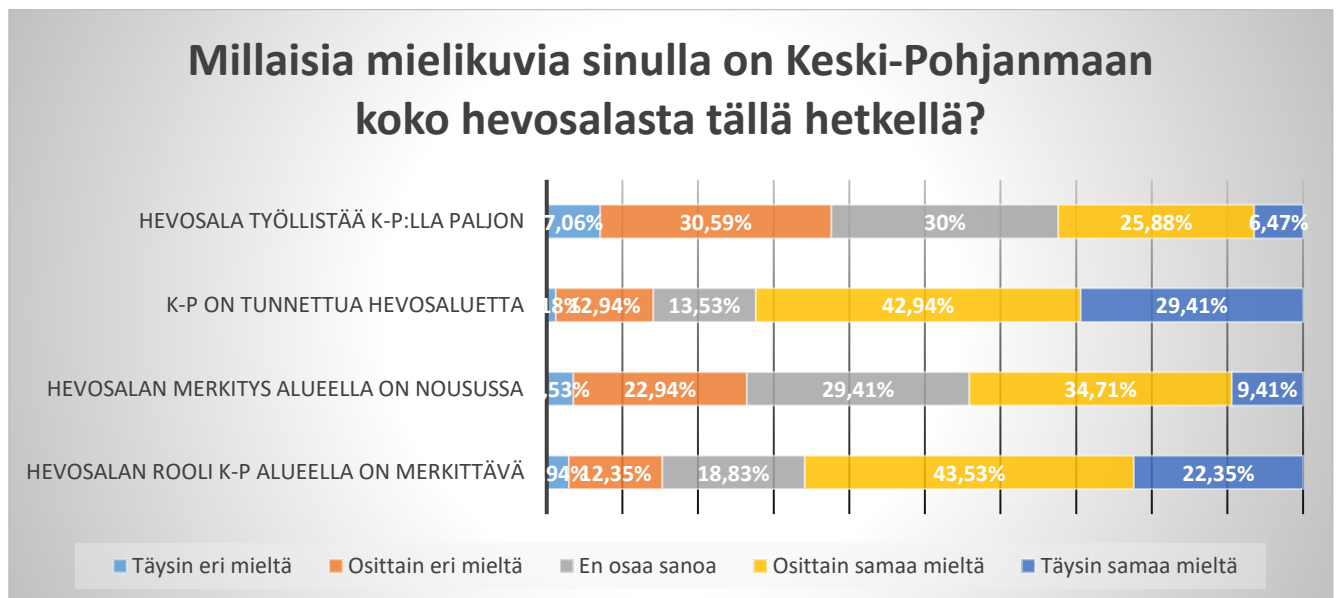

KUVIO 12. Yrityksesi investointikohteet hevosalalle lähitulevaisuudessa? (n=32)

6.1.3 Mielikuvat Keski-Pohjanmaan hevosalan tilanteesta

Viimeisessä osiossa kysymykset kohdistuivat jälleen kaikille 170:lle vastaajalle. Heiltä kysyttiin mielikuvia Keski-Pohjanmaan hevosalan tilanteesta tällä hetkellä sekä tulevaisuudessa. Vastausvaihtoehtoina olivat: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä.

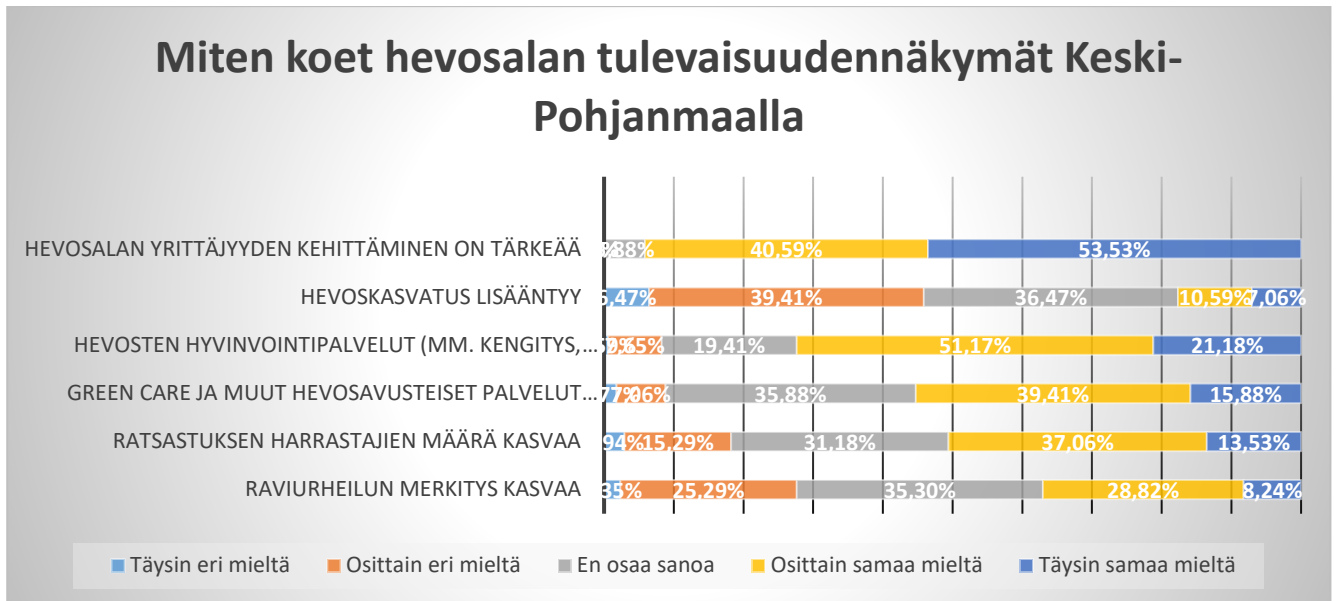
Ensimmäiseksi vastaajilta kysyttiin mielikuvia Keski-Pohjanmaan hevosalan tämänhetkisestä tilanteesta (KUVIO 13). Vastaajien mielestä hevosalan rooli Keski-Pohjanmaalla on merkittävä. Vastaajista 43,53 % oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä ja 22,35 % täysin samaa mieltä. Myös hevosalan merkityksen uskottiin olevan nousussa. Selkeimmin samaa mieltä oltiin väittämässä ”Keski-Pohjanmaa on tunnettua hevosaluetta”. Siinä vastaajista 42,94 % oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä ja 29,41 % täysin samaa mieltä. Eri mieltä sen sijaan oltiin väittämässä ”Hevosala työllistää Keski-Pohjanmaalla paljon”. Vastaajista 30,59 % oli väittämän kanssa osittain eri mieltä.

KUVIO 13. Millaisia mielikuvia sinulla on Keski-Pohjanmaan koko hevosalasta tällä hetkellä?

(n=170)

Hevosalan tulevaisuudennäkymistä kysyttäessä (KUVIO 14) eniten uskottiin lisääntyvän hevosten hyvinvointipalveluiden (72,35 %) sekä Green Care - ja muiden vastaavien hevosavusteisten palveluiden (55,29 %). Myös ratsastuksen harrastajien määrän uskottiin kasvavan (50,59 %). Raviurheilun merkityksen kasvuun uskoi 37,06 % vastaajista. Hevosalan yrittäjyyden kehittäminen koettiin erittäin tärkeäksi. 53,53 % vastaajista oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

KUVIO 14. Miten koet hevosalan tulevaisuudennäkymät Keski-Pohjanmaalla? (n=170)

6.2 Keski-Pohjanmaan hevosalan yrittäjille suunnatun teemahaastattelun tulokset

Haastattelut purettiin teema-alueittain ja tulokset ja päätelmät tehtiin suoraan tallennetusta aineistosta. Tämä toteutustapa oli toimiva tässä tutkimuksessa, sillä haastattelut ja niiden analyysi tehtiin saman henkilön toimesta ja haastatteluaineisto oli maltillisen kokoinen. Haastattelujen aikana tehtiin myös kirjallisia muistiinpanoja, jotka osaltaan helpottivat aineiston analysointia ilman tarkkaa litterointia.

6.2.1 Haastateltujen yrittäjyyskokemus ja yrittäjyyteen liittyvä tavoitteet

Haastateltavat yritykset ja yrittäjät olivat taustoiltaan hyvin erilaisia. Joukossa oli yrityksiä, jotka olivat olleet toiminnassa vuosikymmeniä ja toisaalta yrityksiä, jotka olivat vasta vakiinnuttamassa toimintaansa. Haastateltavista kolme toimi yrittäjänä sivutoimisesti ja vastaavasti neljä yritystä työllisti yrittäjän lisäksi muita työntekijöitä.

Haastateltavilta kysyttiin tarinaa yrittäjäksi ryhtymisen taustalta. Tarinat olivat hyvin erilaisia, mutta joitain yhtäläisyyksiäkin oli löydettävissä. Muun muassa ammattimaisen tallinpitoon, eli vieraiden hevosten hoitamiseen tai erilaisten hevospalveluiden tuottamiseen oli usein päädytty oman harrastustoiminnan laajenemisen tai toimintaan sopivan tilan hankinnan kautta. Näissä tapauksissa oli usein tyypillistä, että alun perin ei ole ollut tarkoitus aloittaa yritystoimintaa, mutta oman toiminnan laajentuessa yritystoiminta olikin tullut vaihtoehdoksi. Useimmille haastatelluille yrittäjille oli yhteistä, että harrastaminen hevosten parissa on aloitettu jo lapsena.

Osa yrityksistä oli siirtynyt nykyiselle yrittäjälle sukupolvenvaihdoksen kautta ja tuolloin yrityksen toimintaan oli tyypillisesti kasvettu mukaan jo lapsuudesta saakka. Osa yrittäjistä puolestaan on ensin kouluttautunut hevosalalle, ja koulutuksen jälkeen halunnut työllistyä alalle ja siinä vaiheessa oman yrityksen perustaminen on ollut varteenotettava vaihtoehto itsensä työllistämisessä. Haastatelluista yrittäjistä suurimman osan yrittäjätarinat olivat näiden eri vaihtoehtojen hyvin erilaisia yhdistelmiä.

Henkilökohtaisia tavoitteita yrittäjyyden suhteen haastateltavilla oli niin ikään hyvin monenlaisia. Yrittäjyys nähtiin kiinteänä osana yrittäjän ammatillista kehittymistä ja sitä kautta henkilökohtaiset tavoitteet konkretisoituivat esimerkiksi johtamistaitojen kehittymisen tai kilpailumenestyksen muotoon. Kilpailumenestys olikin taloudellisen menestymisen rinnalla yksi tärkeimmistä numeroin mitattavista yritystoiminnan tavoitteista. Usean yritystä sivutoimise-
nä pyörittävän yrittäjän tavoitteena pitkällä tähtäimellä oli toiminnan laajentaminen täysiaikaiseksi yrittäjyydeksi. Yksi kannustin tähän oli elannon saaminen täysin hevosten parista ja omasta yrittäjyydestä. Toisaalta yhtenä yritystoiminnan tavoitteena nousi esiin myös oman harrastustoiminnan rahoittaminen. Tällöin yrityksen taloudellista kannattavuutta ei nostettu kovin merkittävään rooliin. Yhtenä yrittäjyyden tavoitteena ilmeni myös tarve saada jakaa hevosten tuottamaa hyvinvointia asiakkaille.

6.2.2 Haastateltujen yrittäjän koulutustausta ja osaamisen kehittämistarpeet

Koulutustaustan suhteen haastateltavat jakautuivat selkeästi. Moni haastatelluista oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja sen jälkeen useita muita substanssiosaamiseen liittyviä koulutuksia. Tyypillistä oli myös se, että halu kouluttautua ja kehittyä näkyi useina suoritettuina ammatillisina tutkintoina. Osa haastatelluista sen sijaan uskoi koulutuksen sijaan tekemällä oppimiseen, eikä varsinaisia tutkintoja ollut suoritettuna lainkaan.

Liiketalouteen liittyviä koulutuksia haastateltavilla oli vähemmän kuin hevosalan koulutuksia. Liiketalous ja johtamisosaaminen koettiin tärkeänä, mutta esimerkiksi kirjanpidon ja verotuksen muuttuvat säädökset nähtiin asiana, jota ei pääsääntöisesti pidetty mielekkäänä tai tarpeellisenä hallita kokonaan itse. Näissä asioissa suurin osa haastatelluista yrittäjistä kääntyy mieluummin esimerkiksi tilitoimiston tai kirjanpitäjän puoleen sen sijaan, että perehtyisivät asiaan itse. Osalla yrittäjistä ei ollut lainkaan liiketalouteen liittyviä opintoja. He olivat opetelleet toteuttamaan asioita itsenäisesti ja osa ”kantapään kautta”. Eräs yrittäjä kertoi suorittaneensa liiketalouteen liittyvän tutkinnon yrityksen perustamisen jälkeen ja totesi, että jos lähitisi yrittäjäksi nyt, käyttäisi huomattavasti enemmän aikaa laskelmien tekoon ennen yrityksen perustamista.

Osaamisen kehittämistarpeita kysyttäessä ajankäytön hallinta nousi useamman kerran esiin. Kun aika menee siihen, että saadaan päivittäiset rutiinit ja työt hoidettua, ei jää enää tilaa uuden kehittämiseksi. Uusien ideoiden syntyminen ja niiden vieminen eteenpäin vaativat aikaa ja energiaa. Kehittämistarpeena nähtiin myös yrityksen johtaminen siinä mielessä, että yrittäjän pitäisi antaa työntekijöille enemmän vastuuta, eikä takertua itse huolehtimaan jokaisesta asiasta. Toisaalta vastuu työntekijöistä ja yrityksen sisäisestä työhyvinvoinnista nähtiin jatkuvan oppimisen kohteena. Yrityksen johtamiseen tai esimiestyöhön liittyviä opintoja olikin suorittanut useampi yrittäjä eri koulutustasoilla.

Hanketoimintaan liittyvät prosessit sekä sitä kautta yrityksen toimintoihin mahdollisesti lisärahoituksen saaminen koettiin haastavina. Samoin hinnoitteluun ja markkinointiin liittyvä osaaminen nähtiin kehittämiskohteina sekä omassa yrityksessä että koko maakunnan hevosalan yrityksissä. Oman yrityksen alakohtaisen osaamisen kehittäminen koettiin liiketalousosaamista tärkeämpänä ja siihen panostettiin sekä tutkintojen että eri tahojen järjestämien lyhytkoulutusten kautta.

6.2.3 Hevosalan yritystoiminnan kehittämistarpeet ja tulevaisuudennäkymät

Kysyttäessä millaista on toimia hevosalan yrittäjänä Keski-Pohjanmaalla, eräs haastateltavista purskahti nauruun ja totesi:

”Vaikea sanoa, kun en ole koskaan missään muualla toiminut yrittäjänä”.

Keväällä 2021 tilanne yrityksissä nähtiin toisaalta toiveikkaana tulevaisuuden suhteen, mutta samalla toista vuotta jatkuva pandemiatilanne huolestutti yrittäjiä. Toisiin yrityksiin pandemia oli vaikuttanut suoraan ja voimakkaasti. Esimerkiksi ravikilpailutoiminnan keskeyttäminen keväällä 2020 vaikutti suoraan negatiivisella tavalla usean yrittäjän toimintaan. Samaan aikaan kokoontumisrajoitukset ja useiden muiden harrastustoimintojen siirtyminen tauolle sai uusien asiakkaiden löytämään tiensä hevosharrastuksen pariin.

Hevosalan yrittäjänä toimiminen oli haastateltavien mukaan sekä erittäin haastavaa että palkitsevaa. Yrittäjän vapaus laatia omat aikataulunsa sai kiitosta, mutta toisessa vaakakupissa painoivat hevosten hoidon sitovuus ja työvoimavaltaisuus.

Keski-Pohjanmaa alueena koettiin toisaalta pieneksi ja useassa haastattelussa jopa köyhäksi alueeksi. Asukaspohja on suhteellisen pieni ja sitä myötä ”rikkaita hevosenomistajia on alueella vain vähän”. Keski-Pohjanmaa on vanhaa ja perinteisesti vahvaa hevosaluetta ja sen

myötä alueella on runsaasti ”puoliammattilaisia” sekä osaavia harrastajia, jotka tuottavat yrittäjien kanssa osin samoja palveluita, mutta ilman ansaintatarkoitusta. Nämä kaikki yhdistettynä saavat aikaan osittain harmaan talouden värittämän elinkeinon, jossa yrittäjille muodostuu ongelmia hinnoittelun ja taloudellisesti kannattavan yritystoiminnan toteuttamisessa. Suurin osa haastatelluista yrittäjistä kertoikin, että eivät tulisi toimeen pelkästään keskipohjanmaalaisten asiakkaiden turvin. Laajemmalta asiakaspohjalta löytyy enemmän maksukykyisiä asiakkaita, joiden tarpeisiin myös pyritään vastaamaan.

Keski-Pohjanmaan hevosalan tämän hetken tilannetta kysyttäessä nähtiin alan monipuolistumisen olevan selkeä vahvuus. Green Care -palveluiden, sekä muiden vastaavien virkistys- ja elämyspalveluiden lisääntyminen nähtiin mahdollisuutena koko hevosalalle. Alan kannalta koettiin myös tärkeänä, että on yrityksiä ja ihmisiä, jotka ovat valmiita investoimaan alalle Keski-Pohjanmaalla. Yksittäistenkin yritysten investointien nähtiin lisäävän koko alan elinvoimaa. Selkeänä puutteena alueen tavoissa toimia nähtiin verkostoitumisen ja yhteistyön vähyys.

Keski-Pohjanmaan hevosalan tulevaisuudennäkymää eräs haastateltavista kuvasi aurinkoiseksi. Hänen mukaansa Keski-Pohjanmaalla on paljon käyttämätöntä potentiaalia. Samaa viestiä välittyi myös muiden haastateltavien puheenvuoroissa. Tulevaisuudessa monipuolistuvalla hevosalalla on paljon annettavaa esimerkiksi matkailuun, joka haastateltavien mukaan on vielä hyödyntämättä. Yhtenä tulevaisuuden uhkana nähtiinkin varovaisuus sijoittaa yritykseen sekä tuoda uusia tuotteita tai palveluita markkinoille. Tätä samaa viestiä toinen yrittäjä sanoitti näin:

”Tuskin tulevaisuus tuo mitään suuria mullistuksia. On yrityksiä, jotka menestyvät ja ovat tehneet sitä jo kauan ja on yrityksiä, jotka tulevat ja menevät”.

Keski-Pohjanmaan hevosalan kehitystarpeita nimettiin useita. Esimerkiksi verkostoituminen ja sen hyödyntäminen tulevaisuudessa nähtiin erittäin tärkeänä. Myös se, että yrittäjät pyytäi-

sivät kunnon hinnan työstään, mainittiin erikseen. Asiakaspalvelu ja siihen liittyen asiakkaiden tarpeiden ennakointi ja kysynnän luominen ja yrityksen muuntautumiskyky koettiin tärkeinä kehittämisen kohteina. Eräs haastateltava kuvasi yrityksen kehitystyötä osittain hypynä tuntemattomaan:

”Isoja päätöksiä tehdessä tuntuu, että nyt vedetään syvään henkeä ja sitten sukellaan. Ja kun happi rupeaa loppumaan, niin ollaan jo toivottavasti lähellä pintaa ja saadaan hetki uida rauhassa ja toiminta vakautettua”.

Haasteena yritysten kehittämisessä nähtiin muun muassa työntekijän palkkaamisen kalleus. Yrittäjän olisi tärkeää ehtiä keskittymään kehittämiseen arkisen aherruksen lisäksi ja tähän ei usein pystytä, mikäli yrityksessä ei ole työvoimaa, jolle arkirutiinit voisi ohjata. Tähän liittyen yrityksen kehittämiskohteiksi mainittiin erilaisia teknologisia sovelluksia, jotka helpottavat ja nopeuttavat yrityksen arkirutiineja.

Vastakohtana nopeastikin muuntautuville ja toimintaansa kehittäville yrityksille koettiin ne alan toimijat, jotka haastateltavien mukaan ikään kuin ajelehtivat virran mukana. Eräs yrittäjä kuvasi tällaisia toimijoita lauseella: *”Ei rahan takii, vaan rakkaudesta lajiin”.*

6.2.4 Toiminnan puitteet/ hevosurheilualueet

Kaikki haastateltavat eivät omassa toiminnassaan tarvinneet hevosurheilualueita suoraan. Kuitenkin toiminta-alueiden yhteinen kehittäminen koettiin erittäin tärkeäksi osaksi Keski-Pohjanmaan hevosalan kehittämistä. Ne yrittäjät, joiden toiminnassa hevosurheilualueet olivat tärkeässä roolissa, olivat näitä puitteita rakentaneetkin joko itsenäisesti omaan käyttöön tai vaihtoehtoisesti olleet mukana eri yhteisöjen projekteissa yhteiskäyttöön suunniteltujen alueiden rakentamiseksi. Tulevaisuuden tärkeimpänä kehittämiskohteena nähtiin Keski-Pohjanmaan yhteisen, eri lajeja yhdistävän kilpailu- /valmennuskeskittymän tarve.

Tämän hetken toiminnan puitteista keskusteltaessa monessa haastattelussa tuli ilmi huoli Kokkolan kaupungin tiesuunnitelmasta, joka rikkoisi vakiintuneen, jo olemassa olevan ja rakennetun hevoskeskittymän Kokkolan Kvikantissa. Tuo erityisesti raskaalle liikenteelle suunniteltu tieprojekti heikentäisi merkittävästi alueen hevosalan toimijoiden mahdollisuutta harjoittaa ammattiaan tai myydä hevospalveluita asiakkaille turvallisessa ympäristössä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Hevosalan toimijoille suunnatun kyselyn perusteella Keski-Pohjanmaan hevosalan yrityksille on tunnusomaista, että yrittäjä työskentelee yrityksessään yksin. Myös sivutoimisen yrittäjyyden rooli on merkittävä. Kysely toimi osaltaan perustana hevosalan yrittäjien teemahaastattelulle. Kyselyn perusteella nousi esiin selvitettäviä seikkoja, kuten yrittäjien koulutustausta ja sen merkitys tai yritysten kehittämistarpeet.

Kysely toteutettiin Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankeen toimesta ja siihen kutsuttiin vastaamaan kaikki hevosten parissa toimivat. Kysely toteutettiin täysin anonymina Webropol-kyselynä, jonka linkkiä jaettiin eri foorumeilla. Tämän seurauksena yrittäjien vastauksia analysoitaessa jäi puuttumaan tieto esimerkiksi eri kysymysten ja vastausten keskinäisestä suhteesta. Parempi vaihtoehto olisi ollut sellainen, jossa yrittäjille olisi lähetetty yksilöidyt linkit kyselyyn. Tätä kautta olisi voitu tarkastella yhden vastaajan kysymyksiä kokonaisuutena ja tutkia eri vastauksien välisiä korrelaatioita.

Teemahaastatteluun valikoitui hyvin erilaisia yrityksiä, joiden taustalta löytyi hyvin erilaisia, mutta mielenkiintoisia tarinoita. Useat yritykset toimivat monipuolisesti hevosalan eri toiminta-alueilla. Kaikkien tarinoiden yhdistävänä tekijänä oli tunnistettavissa halu tehdä työtä ja toimia yrittäjänä nimenomaan hevosten parissa. Tunnistettavaa on myös yrittäjien sitoutuminen hevosalaan sekä periksiantamattomuus esimerkiksi vastoinkäymisten suhteen. Merkilepantavaa on myös se, että suurin osa haastatelluista pitää itseään ensisijaisesti hevosalan ammattilaisena, ja yrittäjyys tuli mukana ikään kuin itsensä työllistämisen sivujuonteena.

Haastateltavien kuvatessa koko Keski-Pohjanmaan hevosalaa, esiin nousi ajatuksia siitä, kuinka hajallaan ja omissa ympyröissään yrittäjät toimivat. Koettiin tarvetta koko alan yhdistävälle ja kokoavalle voimalle, joka olisi osaltaan nostamassa muun muassa yritysten talousosaamista ja edistämässä sitä kautta hevosalan ammatti-imagoa ja -ylpeyttä

Tutkimusongelmiin peilattaessa kysymykseen ”Millainen on hevosalan tila Keski-Pohjanmaalla”, vastaus on aika selkeä: Keski-Pohjanmaalla on hevosalalla paljon monipuolista toimintaa, mutta samaan aikaan runsaasti hyödyntämätöntä potentiaalia. Yrittäjät ovat sitoutuneita, mutta toivovat alalle myös uusia yrityksiä ja toimintamuotoja. Yritysten tulevaisuuden näkymät ja kehittämistarpeet liittyivät muun muassa verkostoitumiseen alan muiden toimijoiden kanssa, markkinointiosaamisen kehittämiseen sekä valmennusalueiden ja -reitistöjen rakentamiseen tai kunnostamiseen yhteistyössä tai mahdollisuuksien mukaan hankkeiden avustuksella.

Liiketaloudellisia kehittämistarpeita suoraan kysyttäessä vastaukset olivat niukkoja, mutta kun pohdittiin yrittäjänä toimimista alueella, ilmeni selkeä toive harmaan talouden kitkemiseksi ja esimerkiksi oman työn hinnoittelun ja sen myötä talousosaamisen lisäämiseksi.

Mielenkiintoinen jatkotutkimuskohde olisi suoritettujen liiketalouteen liittyvän tutkinnon korrelaatio hevosalan kehittämistarpeiden välillä tai koulutuksen suhde mielikuvaan yritysten tilanteesta. Haastattelujen ja myös kyselytutkimuksen perusteella hajonta molempien kysymyksien kohdalla oli laajaa.

Opinnäytetyön lopputulos on onnistunut, sillä sen pohjalta on helposti löydettävissä Keski-Pohjanmaan hevosalan tämän hetken tilanne sekä tulevaisuuden kehittämistarpeet. Näitä tietoja pystytään hyödyntämään sekä Hevosten Keski-Pohjanmaa -hankkeen että Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän toimintoja kehittäessä.

LÄHTEET

- Balac, H. 2021. Hevosjakauma Keski-Pohjanmaan Hevosjalostusliiton alueella 2018. Yksityinen sähköposti 19.4.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Grönroos, C. 2020. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. 5. painos. Helsinki: Talentum. Saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789521443541>. Viitattu 7.2.2021
- Hevosjalostusliitot 2021. Keski-Pohjanmaan HJL. Saatavissa: <https://hevosjalostusliitot.fi/blog/keski-pohjanmaan-hjl-k-p/>. Viitattu 24.1.2021.
- Hevostalous lukuina 2019. Saatavissa: <http://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevostalous-lukuina-2019-LOPULLINEN.pdf>. Viitattu 7.2.2021.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Saatavilla: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789524958868>. Viitattu 21.3.2021.
- Ilmoniemi, M. 2009. Tee yrityksestäsi brändi. Teoksessa Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki, Talentum Media Oy, 205–206.
- Ingalsuo, J. 2021. Hevosten pitopaikoista ja hevosmääristä Kokkolassa. Yksityinen sähköposti 13.4.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Jeshoi, A. 2021. Hevosten pitopaikoista ja hevosmääristä Keski-Pohjanmaalla. Yksityinen sähköposti 9.4.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Keski-Pohjanmaan liitto, 2021. Jäsenkunnat. Saatavissa: <https://www.keski-pohjanmaa.fi/ja-senkunnat.html>. Viitattu 24.1.2021.
- Koskela, G. 2013. Innovaattorin prototyyppi. Teoksessa Hamilo, M. & Saarnio, J. (toim.) Innovaation alkulähteillä. Tampere: Teknologiainfo Teknova Oy, 33–42.
- Länsisalmi, H. 2013. Uudista liiketoimintaa. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Mastokangas, S. 2021. Keski-Pohjanmaan hevosjalostusliiton hevostilastoja. Yksityinen sähköposti 26.2.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Parantainen, J. 2009. Tee yrityksestäsi brändi. Teoksessa Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki, Talentum Media Oy, 207–215.
- Pirityiset ry. 2021. Esittely. Saatavissa: <https://pirityiset.fi/pirityiset/esittely/>. Viitattu 24.1.2021.

Pussinen, S. 2018a. Suomalaiset suhtautuvat hevostalouteen myönteisesti. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 10–13.

Pussinen, S. 2018b. Hevosyritysten muuttuva kysyntä. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 15–17.

Pussinen, S. & Thuneberg, T. 2014. Hevosala vaikuttaa, työllistää ja liikuttaa. Teoksessa Laitinen, A. & Mäki-Tuuri, S. (toim.) Hevoset ja kunta -rajapintoja. Ypäjä: Hippolis-Hevosalan osaamiskeskus ry. & Hevoset ja yhteiskunta – rajapintoja -hanke, 19–30.

Rantamäki-Lahtinen, L. 2015. Maaseudun yrittäjäyys. Teoksessa Niemi, J. & Ahlstedt, J. (toim.). Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2015. 2. korjattu painos. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 25/2015. Helsinki: Luonnonvarakeskus, 9–13. Saatavissa: <https://www.yumpu.com/fi/document/read/55300807/suomen-maatalous-ja-maaseutuelinkeinot-2015>. Viitattu 16.10.2020.

Rantamäki-Lahtinen, L., Rikkonen, P., Saastamoinen, M. & Sipiläinen, T. 2018. Hevosalan yritykset hakevat kannattavuutta ja kilpailukykyä erilaistamalla palvelujaan. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 54–60.

Rissanen, T. 2002. Kehityshankkeen toteuttaminen yrityksessä. Saarijärvi: Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti Polestar Ltd.

Ruokavirasto, 2021. Hevoseläimen pitäjän ja pitopaikan rekisteri. Saatavissa: <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-merkinta-ja-rekisterointi/hevoselaimet/hevoselaimen-pitajan-ja-pitopaikan-rekisterointi/>. Viitattu 2.3.2021

Saastamoinen, M. 2018a. Vaikuttava hevosala. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 18–24.

Saastamoinen, M. 2018b. Hevosala työllistää yhtä paljon kuin Lapin matkailu. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 25–30.

Saastamoinen, M. 2018c. Suomalaisten hevosyritysten kehityssuuntia. Teoksessa S. Pussinen (toim.) Uudistuva hevosala-artikkelikokoelma. HAMKin julkaisuja 3/2018. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 36–47.

- Salonen, S. 2021. Hevosten pitopaikoista ja hevosmääristä Keski-Pohjanmaalla. Yksityinen sähköposti 18.3.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Siikavuo, J. 2009. Laita numerot laulamaan. Teoksessa Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki, Talentum Media Oy, 247–297.
- Sundkvist, J. 2021. Hevosten pitopaikoista ja hevosmääristä Kruunupyssä. Yksityinen sähköposti 13.4.2021. Viestin saaja Leena Ylitalo.
- Suomen Hippos Ry. 2021. Hevosrekisterin ylläpito. Saatavissa: https://www.hippos.fi/rekisterointi_ja_omistaminen/hevosrekisterin_yllapito Viitattu 2.3.2021.
- Tiilikainen, S. 2009. Innovaatiotoiminta ja taloudellinen menestyminen hevosalan ja bioenergia-alan pienyrityksissä, MTT Taloustutkimus, selvityksiä 173. Helsinki: MTT Taloustutkimus. Saatavissa: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/442391/mtts173.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=8&zoom=auto,-15,307>. Viitattu 16.10.2020.
- Tilastokeskus. Yritystiedot. TOL 2008. Yritykset toimialoittain. Saatavissa: <https://www.stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/> Viitattu 18.10.2020.
- Uusitalo, O. 2013. Innovaation luonteesta. Teoksessa Hamilo, M. & Saarnio, J. (toim.) Innovaation alkulähteillä. Tampere: Teknologiainfo Teknova Oy, 13–32.
- Viitala, R. & Jylhä, E. 2014. Liiketoimintaosaaminen – Menestyvän yritystoiminnan perusta. 6.–7. painos. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Hei

Hevosten Keski-Pohjanmaa -hanke on Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän sekä Kaustisen Seudun Raviseura ry:n toteuttama hevosalan kehittämishanke.

Hankkeen osana kartoitamme Keski-Pohjanmaan hevosalan laajuutta, sen toimintamuotoja, olemassa olevia puitteita sekä alan kehittämistarpeita. Tämä kysely on osa tuota kartoitusta ja siksi vastauksesi on tärkeä. Kyselyn avulla saamme ajantasaista tietoa hevosalan tilanteesta Keski-Pohjanmaalla.

Kyselyyn pääset vastaamaan oheisesta linkistä. Vastaaminen vie noin kymmenen minuuttia ja sen voi tehdä myös puhelimella. Kysely on avoinna 6.10.2019 saakka.

Vastaukset ovat luottamuksellisia ja vastaaminen tapahtuu täysin anonymisti. Tulosten raportointi tapahtuu siten, että yksittäisen vastaajan tietoja ei pystytä erottelamaan tai tunnistamaan.

Halutessasi voit kyselyn lopussa antaa sähköpostiosoitteesi, mikäli haluat hankkeelta tietoa tulevista tapahtumista ja osallistua hankkeen toimintaan.

Kiitos osallistumisestasi!

Hevosten Keski-Pohjanmaa

Perustietoja vastaajasta

1. Ikäsi *

☐ alle 20 v.	☐ <u>41-50</u> v.
☐ <u>20-30</u> v.	☐ <u>51-60</u> v.
☐ <u>31-40</u> v.	☐ yli 60 v.

2. Sukupuolesi *

☐ Nainen	☐ Mies

3. Kotikuntasi *

☐ Halsua	☐ Lestijärvi
☐ Kannus	☐ Perho
☐ Kaustinen	☐ Toholampi
☐ Kokkola	☐ Veteli
☐ Kruunupyö	☐ Joku muu, mikä?

4. Mitä hevosalaan liittyvää koulutusta sinulla on?

(Voit valita yhden tai useamman)

- Perustutkinto (esim. hevostenhoitaja, ratsastuksenohjaaja)
- Ammattitutkinto (esim. hevostenvalmentaja, kengitysseppä)
- Erikoisammattitutkinto (esim. tallimestari)
- Ammattikorkeakoulu (esim. agrologi)
- Muu, mikä?
- Ei hevosalaan liittyvää koulutusta

5. Hevosalaan liittyvä työkokemuksesi:

- Ei lainkaan 5-10 vuotta yli 20 vuotta
- alle 5 vuotta 11-20 vuotta

6. Mitkä seuraavista vaihtoehdoista kuvaavat sinua:

(Voit valita yhden tai useamman)

- Hevosien omistaja / osaomistaja / taloudessasi asuva omistaa
- Hevosharrastaja
- Hevosalan yrittäjä
- Työntekijä hevosalan yrityksessä

7. Oletko mukana hevosalan yhdistystoiminnassa?

- Kyllä, mikä yhdistys tai seura
- En ole
- En vielä, mutta olen kiinnostunut

8. Oletko hevosalan harrastaja vai yrittäjä *

-
- Harrastaja
- Yrittäjä

Kysymykset hevosalan yrittäjille

21. Kunta, jonka alueella yrityksesi sijaitsee: *

(Voit valita yhden tai useamman)

☐ Halsua	☐ Lestijärvi
☐ Kannus	☐ Perho
☐ Kaustinen	☐ Toholampi
☐ Kokkola	☐ Veteli
☐ Kruunupyö	☐ Joku muu, mikä? ____

22. Omistuksessasi / osaomistuksessasi olevien hevosten lukumäärä *

- Yritykselläni ei ole hevosia
- 1-2
- 3-5
- 6-10
- Yli 10

23. Liittykö yrityksesi *

(Valitse seuraavista kaikki yritykseesi liittyvät vaihtoehdot)

- Raviurheiluun
- Ratsastusurheiluun
- Hevosavusteisiin palveluihin (sos. pedagoginen toiminta, ajelutukset jne.)

-
- Hevosten hyvinvointipalveluihin (kengitys, hevoshieronta, jne.)
- Tallipaikkojen vuokraukseen tai hevosten täysihoidopalveluihin
- Hevoskasvatukseen
- Muuhun, mihin

24. Yrityksesi omistamat ja / tai hallinnassa olevat puitteet *

(Valitse seuraavista kaikki yritykseesi liittyvät vaihtoehdot)

- Karsina-/hevospaikat, yhteensä kpl
- Tarkoitukseen rakennettu ratsastuskenttä
- Maneesi
- Valmennus- tai ratsastusreitistö / hiittisuora tms. yhteensä km
- Muuta, mitä
- Yritykselläni ei ole toimitiloja

25. Yrityksesi käytössä, mutta yhteisomistuksessa tai jonkin muun tahon omistamat puitteet *

(Valitse seuraavista kaikki yritykseesi liittyvät vaihtoehdot)

- Karsina-/hevospaikat, yhteensä kpl
- Tarkoitukseen rakennettu ratsastuskenttä
- Maneesi
- Valmennus- tai ~~ratsastusreitistö~~ / hiittisuora tms. yhteensä km
- Muuta, mitä
- Yritykseni käytössä ei ole toimitiloja
- Yritykseni käytössä ei ole yhteisomistuksessa olevia puitteita

26. Tallisi hevosten vuosittain käyttämä korsirehun määrä (heinä, säilöheinä) *

(Valitse ja täytä seuraavista yritykseesi liittyvät vaihtoehdot)

- Tuotan rehut itse / omalta pellolta. Kulutus kg / vuosi

-
- Ostan rehut paikalliselta tuottajalta, kg / vuosi
- Ostan rehut muualta kuin Keski-Pohjanmaalta, kg / vuosi
- Yritykseni ei käytä korsirehua toiminnassaan

27. Yrityksessäsi työskentelevät henkilöt *

- Yrittäjä, päätoiminen, kpl
- Yrittäjä, sivutoiminen, kpl
- Työntekijä, päätoiminen, kpl
- Työntekijä, sivutoiminen, kpl

28. Toimiiko yrityksesi työssäoppimispaikkana hevosalan opiskelijoille?

- Kyllä
- Ei vielä
- Ei

29. Onko yrityksesi mukana hevosalan järjestön toiminnassa, kuten esim. SRL:n jäsentalli tai vastaava? *

- Kyllä
- Ei vielä
- Ei
- Muuta, mitä

30. Miten näet toimintasi hevosalalla tulevaisuudessa? *

- Toimit yrittäjänä kuten nyt
- Laajennat toimintaasi palkkaamalla työntekijän, investoimalla tms.
- Supistat toimintaasi

-
- Vaihdat yrityksen painopistettä, mistä mihin

- Muuta, mitä

31. Yrityksesi investointikohteet hevosalalle lähitulevaisuudessa? *

- Rakennuksiin
- Hevosurheilualueisiin (kenttä, maneesi, reitistö tms.)
- Kalustoon (koneet, laitteet, hevoset, jne)
- Työntekijän palkkaamiseen
- muuhun, mihin
- investointeja ei ole suunnitelmassa

32. Oletko kiinnostunut verkostoitumaan muiden yrittäjien kanssa? *

- Kyllä, olen mielelläni mukana kehittämässä yhteistyötä hevosalan yrittäjien kanssa
- Kyllä, olen mielelläni mukana kehittämässä yhteistyötä myös muiden alojen yritysten kanssa
- Ei kiitos, olen tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen
- En osaa sanoa
- Muuta, mitä

33. Millaisia kehittämistarpeita yritykselläsi on?

Mielikuvat hevosalasta Keski-Pohjanmaalla

34. Millaisia mielikuvia sinulla on Keski-Pohjanmaan koko hevosalasta tällä hetkellä? *

1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Hevosalan rooli Keski-Pohjanmaan alueella on merkittävä	☐	☐	☐	☐	☐
Hevosalan merkitys alueella on nousussa	☐	☐	☐	☐	☐
Keski-Pohjanmaa on tunnettua hevosaluetta	☐	☐	☐	☐	☐
Hevosala työllistää Keski-Pohjanmaalla paljon	☐	☐	☐	☐	☐

35. Miten koet hevosalan tulevaisuuden näkymät Keski-Pohjanmaalla? *

1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Raviurheilun merkitys kasvaa	☐	☐	☐	☐	☐
Ratsastuksen harrastajien määrä kasvaa	☐	☐	☐	☐	☐
Green Care ja muut hevosavusteiset palvelut lisääntyvät	☐	☐	☐	☐	☐
Hevosten hyvinvointipalvelut (mm. kengitys, hevoshieronta jne.) lisääntyvät	☐	☐	☐	☐	☐
Hevoskasvatus lisääntyy	☐	☐	☐	☐	☐
Hevosalan yrittäjyyden kehittäminen on tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐

36. Vapaa sana hevosalan tilanteesta

Teemat:

1. Yrittäjyyskokemus ja tavoitteet

- Toimit yrittäjänä hevosalalla, miten päädyit tähän?
- Millaisia henkilökohtaisia tavoitteita yrittäjyyden suhteen?

2. Yrittäjän koulutustausta ja osaamisen kehittämistarpeet

- Millainen on koulutustaustasi?
- Koulutuksesi liiketalouden saralla?
- Haasteet / kehittämistarpeet liiketalousosaamisen suhteen?
- Substanssiosaamisen kehittämistarpeet?

3. Hevosalan yritystoiminta alueella: kehittämistarpeet ja tulevaisuudennäkymät

- Millaista on toimia hevosalan yrittäjänä Keski-Pohjanmaalla?
- Hevosalan yrittäjyyden tila Keski- Pohjanmaalla tällä hetkellä
- Millaisia tulevaisuuden näkymiä yrityksillä on?
- Millaisia kehittämistarpeita yrityksillä tai hevosalalla on?

4. Toiminnan puitteet (raviradat, ratsastusalueet, valmennusreitistöt)

- Millaisia puitteiden kehittämistarpeita lähialueellasi on?
- Meneillään olevat /tulevat projektit puitteiden suhteen?